ANNVE IESV!

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA,

DE

POLLVTIONE NOCTVRNA,

Iussu & Autoritate Illustris Facultatis Asclepiadeæ
in florentissima Salana,

PRÆSIDE

VIRO NOBILISSIMO, EXCELLENTISSIMO, EXPERIENTISSIMO,

DN. GVERNERO ROLFINCIO,
Phil. & Med. Doctore & P. P. supra laudem
posito, Academiæ totius Seniore eminentissimo,
Domino Præceptore & Patrono suo gratioso,

PRO LICENTIA

Summos in arte medica honores, Priuilegia & insignia
Doctoralia solenniter consequendi
publicæ & placidæ ventilationi subiecta
a

GEORGIO VVOLFFGANGO VVEDELIO,
Sprembergensi Lusato,

IN ACROATERIO MAGNO,

horis ante- & post- meridianis,
ad d. Maii, 1667

Celsus L. 6. de re medica cap. 18.
Sermonis pudorem & artis præcepta seruare simul, difficile
non modo est, sed etiam impossibile.

JENÆ, Typis CHRISTOPH. KREBSII. M DCC XI.

SERENISSIMO. CELSISSIMOQVE.
PRINCIPI. AC. DOMINO.
DOMINO.

ERNESTO.

DVCI. SAXONIÆ. IVLIÆ. CLIVIÆ.
AC. MONTIVM. LANDGRAVIO.
THVRINGIÆ. MARCHIONI.
MISNIÆ.
PRINCIPALI. DIGNITATE. COMITI.
HENNEBERGIÆ. COMITI. MARCHIÆ ET. RAVENSBERGÆ. DOMINO. RAVENSTEINÆ.

PATRIÆ. PATRI.
PIO. IVSTO. PACIFICO
PRINCIPI. AC. DOMINO. SVO.
CLEMENTISSIMO.

CVM.
HVMILLIMA. SVBIECTIONE.
SALVTEM.

SERENISSIME PRINCEPS,

EXtant auitorum facinorum Saxonicæ rutæ gloriosissima monumenta, quorum splendorem admiratus orbis, fortitudinem stupuere hostes, felicitatem & excelsa animi dona deprædicauere vniuersi.

In TE hæc sunt & omnia & cumulata. O felicem terram, quæ cum felicitatis magnitudine per se clara esset, prouidentiæ virtutumque Tuarum accessione reddita est admirabilis!

Extant in TE piæ ac diuinæ mentis dotes tantæ, vt paucis voluntatem auxeris æmulandi, consequendi locum reliqueris nulli.

TE Traiano meliorem, TE Augusto feliciorem, TE delitias humani generis quis non optimo iure reputat?

Natura TE virtutibus omnibus cumulauit, Tu, omne studium ad communem vtilitatem traducens, vniuersas illi repræsentas. Quis fidem implorauit Tuam, qui a TE neglectus sit? Quis iustitiam expetiuit quem Tu non protexeris?

Si nulla alia ad solidæ & omni seculorum memoria victuræ gloriæ amplitudinem via patet principi, quam a subditis diligi & obseruari: Si nullum diuturnius nominis encomium, quam quod patriæ præstat defensio, quam gregis & legis obseruantia: sane fama vestra, solis contermina limitibus, futuræ ætatis vniuersæ memoria excepta, omnem

omnem temporis iniuriosam longinquitatem superabit.

Quid de pietate memorem, quid de orthodoxæ religionis feruore? Ecclesiæ fulcrum, pietatis exemplar viuum TE terris interesse voluit fatorum benignitas.

Cum erga patriam, erga academiam, erga totum orbem Christianum Tuorum meritorum magnitudo & præsentis & superioris seculi gloriam non solum æquarit, verum quoque superarit, quei potuit tam luculenta fama vel apud me non illustris esse?

Hostes ipsi & peregrini, hi admirentur, illi vereantur animi magnitudinem, iustitiæ expromptum cultum, pietatis acerrimum zelum, sapientiam diuinam: nos dissimulemus?

Periniquum videbatur mihi, ſi cuius cæteri omnes meminiſſent, ego contemplatus ſapientiam, fortunam, fortitudinem non ſine miraculo, excluderer.

Euge, SERENISSIME PRINCEPS, diu nominis ac famæ æternitate, quam viuus accepiſti ſine exemplo, fruere! DEVS TE diu ſoſpitet!

Accipe, ſi laxata negotia, pro patria deuota, permittent viam, præſens ſereniſſima fronte ſubiectisſimi cultus ſpecimen, & quam clementia veſtra fœnerat vniuerſis, in me quoque deriuet gratiam.

SERENITATI VESTRÆ

Dabantur in Athenæo Salano d. 18. Maii 1667.

Subiectisſimus

Georgius Wolffgangus Wedelius.

IOVA IVVA!

EXORDIVM.

Vere & eleganter *Ascræus* canit:

Νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ, ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ
αὐτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι
σιγῇ. - - - - - - - - - - - -

Morbi hominibus tam interdiu, quam noctu
vltronei oberrant, mala mortalibus ferentes
tacite.

Innuens, nunquam tutam esse fidem, nullum a morborum insultu liberum esse monumentum, semper Hannibalem ad portas.

Sunt tamen morbi aliqui, inprimis serosæ ortum qui debent colluuiei, noctu vel inuadentes, vel magis ob lunæ dominium affligentes. Dolores nocte ingruente exasperantur, qui interdiu, pluribus intento sensu, adeoque ad singula minore, sopiebantur. Noctu inuadit ephialtes, terrificumque incumbentis ponderis exhibet figmentum. Grassantur noctu lucifugæ, gaudentque tenebris suam obuelare nequitiam, rapiendo, capiendoque, quidquid commodum occasio obtulerit. Sic Morpheus agit noctu, quod interdiu consequi non poterat, varias menti offerendo figuras. Præ reliquis tamen, quod dies antea & lux obtulerat amabilis speciei, hoc nox adumbrare, & fallendo obuertere solet.

Et in specie affectus, de quo in præsentia acturi sumus, nocturnus est, vbi mens & imaginatio nostra

decepta

- - - *decepta cupidine falso,*

flexanimem Venerem se pati persuasa, idcirco nec suo defutura symbolo, sed partes suas largo potius redhostimento tueri satagens, decipitur, vt solet fieri ab insomniis, quæ vmbram rei pro re ipsa relinquunt.

Ea propter, cum prolixiori dignus sit excussione, loco Disputationis Inauguralis & solennis videndus sistitur.

Quoniam vero *nostra hæc in literarum studiis peregrinatio, sine superna luce, miserabilis quædam erratio est*, dicente *Scaligero*, Tu, Domine Iehoua Zebaoth, da scientiam creaturæ, vt creaturam tuam intime noscat, se primum, cætera præter se, propter mandatum charitatis tuæ, vltimo in Te omnia & super omnia.

CAPVT I.

definitionem ὀνοματώδη exponit.

P*rofecto sapientis est, prosequi definitiones; sunt siquidem ad scientiam περιτάσεις immediatæ. Nihil cordato viro dignius, quam definire*, verba sunt illustrissimi *Scaligeri l. de plant. p. m. 210.*

HOMONYMIAM primo loco delibare opus videtur.

Triplex in scholis medicis communiter traditur seminis effusio. *Prima κατ᾽ ἐξοχὴν* dicitur *gonorrhœa*, vel cum adiectione, *simplex*, quam statuunt fieri sine vlla voluntate & voluptate, imo cum dolore, de die potissimum & nocte, vt exinde quasi perpetuo madeant linteamina.

Altera species est *gonorrhœa virulenta*, quæ est a contagio & lue venerea, & pariter cum virore quodam & fœditate fluxum seminalem arguit. *Tertia* denique omnium communissima est *pollutio nocturna*, de qua in specie h. l. acturi sumus.

Ne insciis forsan æquiuocatio dubium moueat nominis: non sumitur pollutio nocturna a nobis pro mictione inuoluntaria in lectum: non accipitur pro albo profluuio mulierum, neque pro naturali mensium expurgatione, sed pro effusione seminis noctu facta.

Pollu-

Pollutam dici a Mose vxorem, quæ alteri miscetur viro, aiunt *Caluin. & Schard. in lexic.* citantque *Connanum.*

SYNONYMA occurrunt non pauca. Profluuium nocturnum dicit *Schwalb. Disq. Therap. sect. 10. p. 190.* Genituram nocturnam somno sparsam *alius.* Veneris insomnia Latinis dici, autor est *Fuchsius compend. med.* Nominatur & gonorrhœa nocturna. Nocturna ludibria appellat *Mercurialis consil. med. 9. pag. 34.* addit, vt plerique Latini appellant.

Non possum, quin ad hanc philologiam nominalem adducam *Lucretium lib. 4.* quo manuducente a pollutione nocturna vestem non tam cruentari, quam infici putat *Gifanius.*

Incitat (libido) *irritans loca turgida semine multo,*
vt quasi transactis sæpe omnibus rebus profundant
fluminis ingentes fluctus, vestemque cruentent.

Vid. *Horst. manuduct. ad med.*

extat *in sacris* locus de iis, οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μιαίνουσιν, *qui insomniis delusi carnem polluunt Epist. Iud. v. 8.* Nolumus autem Theologorum expilare scrinia, & disquirere, an de his illo loco agatur, qui pollutionem nocturnam patiuntur.

Egregie quoque ad hanc φιλολογίαν ὀνομαστικὴν facit, quod in sacris extat, affectu hoc correptos pro immundis habitos fuisse vsque ad occiduum solem, & de sacrificio edere prohibitos, nisi prius loto corpore. *Leuit. 22. v. 5. Libro eod. cap. 15. v. 16.* præcipitur, vt æger talis totum corpus lauet aqua, & immundus sit vsque ad vesperam. Mentio qnoque fit nominis huius *cap. eod. v. 32.*

ETYMOLOGIA agmen claudit.

Nomen acceptum fertur τῷ συμπτώματι. Dicitur POLLVTIO a polluendo, quod corpus vel integumenta ab excreto polluantur semine. Quidam deriuant a Græco μολύνειν, *contaminare, polluere:* aliis quasi porro lauo seu luo audit per ἀντίφρασιν, quod ea, quæ inquinantur, madefieri necesse sit.

Nocturna vocatur a tempore, quo inuadere hominem solet, noctu scilicet, prout alias nocturno cruore spargere hospitis penetralia dicit *Horat.*

Polluitur corpus vel integumentum ex necessitate contingen-

tingentiæ, quod excretum recipi a ſuo recipiente hoc modo nequeat. Hinc *D. Ambroſius* canit in hymno:

Hoſtem noſtrum comprime,
ne polluantur corpora.

Reſeruari enim debebat ſeminalis ὄγκος in loculis, cellulis & veſiculis ſuis, donec πρὸς τὴν ἀνθρωποποΐαν euocandum eſſet. Cum ergo falſo phantasmate ludatur animus, iniuſſum prodit, & corpus & linteamina contaminat.

Græcanico ore dicitur ὀνειρωγμὸς, *in ſomnis Venus, imaginatio libidinis in ſomno,* & propter illam in ſomno conceptam imaginationem ſeminis genitalis profuſio. Proprie effertur de inſomnio, vtplurimum vero de libidinis in ſomno imaginatione. De hac loquitur *Dioſcorides l.3. c.148.*

Magis communiter & vulgatius audit ἐξονειρωγμός, *Abuali canonis lib. 3. fen. 20. tract. 1. cap. 33.* vocat كثرة الاحتلام *multitudiuem pollutionis.*

Germani nomen proprium non habent, ideoque circumſcribenda illis hæc paſſio, ſi efferre illam velint. *Lutherus in verſ. Bibliorum ſacra* dicit: Wenn einem der Saame des Nachts entgehet.

CAPVT II

definitionem πραγματώδη cum ratione formali ſubiungit.

Definitionem hanc nominalem excipit realis, quam ponimus ſequentem:

Eſt excretio inuoluntaria ſeminis in ſomno, nonnunquam boni & perfecti, nonnunquam tenuis nec ſatis craſſi, cum imaginatione actus rerumque venerearum, ab expultrice irritata dependens.

Γενικὸν τὸ εἶναι huius affectus in excretione conſiſtit. Hoc tamen, quia latisſime patet, τοῦ εἰδικοῦ limitandum eſt per modum, ductum ſcil. ſemini & vrinæ vehendæ communem.

Materiam excretionis conſtituit ſemen, quod σὺν ὀδαξισμῷ *titillatione* & pruritu quodam excernitur, cum tentigine membri, & ſomniis venereis.

Semen

Semen triplex communiter statuitur. *Primum*, quod aquosum est, & sæpe inter egerendum simul profluit, item ad concupiscentiam prauam. De hoc loqui videtur *Hippocrates l. 2. de morbis, cap. 49. t. 8. Secundum*, quod in vesiculis adseruatur seminariis, & *tertium*, quod in testibus, omnium nobilissimum & optimum.

Quæsiti, qualenam excerni in hoc affectu statuamus, respondemus: medium.

Experientia testatur, non purum perfectumque semen hoc pacto excerni semper, sed cum excrementitiis, cumprimis biliosis, seu, si mauis, calidis & siccis humoribus permistum.

Diximus autem, excretionem hancce esse inuoluntariam, respicientes ad voluntatem cum ratione temperatam, huiusque imperio subditam.

Imaginatio actus rerumque venerearum adest quidem ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ *vtplurimum*; fit tamen sæpe, vt, quemadmodum *imaginatio doloris alieni venerem suscitat*: ita, si res dolorificæ, horrendæ, despectabiles phantasiæ offerantur, profusio seminis in somno contingat. *Quia*, quæ ratio est *Scaligeri exerc. 276. refugiunt spiritus ab illa tristi specie, atque sese abdunt in recessus intimos; vnde fit flatus*. Quin vigilantibus quoque insidiatur, sicut aliquoties in praxi sua obseruauit *Dn. D. Schenckius exerc. anat. p. 650.* adeo vt dubitet, quei lumbis a decubitu supino calefactis adscribi possit. De quo plura inferius.

Apparet hinc, affectum præsentem ad symptomatum classem, & quidem maxime τῶν ἐκκρινομένων τε καὶ ἐπεχομένων, *excretorum & retentorum* p. n. commodissime referri posse. Quamuis enim semen per se non sit res p. n. per accidens tamen quid præternaturale fit, quatenus quippe excretio ipsius non debito tempore facta multorum effectuum præternaturalium euadit causa.

Excernitur illud μὴ ὡς μόριον τῶν πεπονθότων, μηδ᾽ ὡς περίττωμα, ἀλλ᾽ ὡς ἐν αὐτοῖς περιεχόμενον, *non veluti pars patientium locorum, neque tanquam excrementum, sed quod in ipsis naturaliter continetur.*

An mulieres quoque patiantur ἐξονειρωγμῶν, disquiri potest.

Qui negant, dari semen fœmininum, illarumque testes esse potius cadauera testium dicunt, vtique etiam negabunt, laborare illas ἐξονειρωγμῷ.

Confirmari tamen assertum potest 1. principiis ἀπὸ τῶν ἔξωθεν petitis, id est, autoritatibus.

Galenus l. 2. de semine cap. primo in effusione seminis, quam mulieres faciunt in somnis, primum in orificium: (semen) deinde ex eo foras egredi scripsit, vt habet *I. B. Syluat. Histor. Galen. medicin. 67. p. 331.*

Affirmat illud etiam ipse *Aristoteles, H. A. lib. 10. cap. 6. & cap. 7. it. de generat. animal. lib. 2. cap. 4. ait:* καθάπερ τοῖς ἄρρεσι, γίγνεται καὶ ταῖς γυναιξὶ νύκτωρ, ὃ καλοῦσιν ἐξονειρώττειν. *Vt maribus, ita & fœminis accidit noctu per quietem, quod pollutionem appellant;* ipseque *diuinus senex l. 2. de morb. mul. c. 59. t. 10.*

Pollutionem talem muliebrem per insomnia cum partium obscœnarum odaxismo quodam, pruritu & titillatione, fieri tradit *Fernel. l. 6. cap. 14. patholog.* & *Anderrac. de med. V. & N. comm. 1. dial. 8 pag. 750.*

2. Principia ἀπὸ τῶν ἔσωθεν petita idem euincunt.

Certum est, mulieres in συνουσίᾳ, vel etiam, quando vehementer pruriunt, aliquid effundere humidi, quod vel semen vel aquosum aliquem liquorem appelles, perinde est.

Certum etiam est, mulieres pati somnia venerea, id est, talia, quæ concubitum repræsentant. Quid proinde obstat, illas quoque laborare effluuio hoc nocturno?

Commune ideoque est hoc accidens & meliori & sequiori sexui, quippe & ille pruriens insomnia patitur libidinosa, præcipue, si minus propitia venere, & fortuna, solitariis & tristibus noctibus solo in angiportu quiescere cogatur.

An hæc actio, puta excretio seminalis, sit animalis, an naturalis, pariter ventilari potest. Nos illam iudicamus esse mixtam ex animali & naturali, ceu tussis & respiratio. Pure enim naturalis non est, neque pure animalis. Ergo mixta erit ex vtrisque. Naturalis quidem, quia natura ipsa excretionem hanc molitur, & actio generatiua est naturalissima: animalis vero,

quia

quia vtitur ad expulsionem isthanc musculis, vtitur neruis, vtitur voluntate, licet restricta & decepta. Hinc facultas naturalis erit quidem primaria, animalis vero instrumentaria.

CAPVT III.

τὸ ὑποκείμενον subiectum inquirit.

Qui partem affectam nouit, nouit etiam morbum: qui morbum nouit, facile eundem curat.

SVBIECTVM itaque recipiens principaliter sumptum VT QVOD, quod principaliter, radicaliter & vltimate sustentat adiunctum, est TOTVS HOMO, anima rationali & corpore animali constans, de eo enim prædicatur, quod laboret pollutione nocturna.

SVBIECTVM VT QVO, hoc est, quo mediante subiectum QVOD sustentat adiunctum, est anima sensitiua, & corpus anima vegetatiua & sensitiua instructum, quamuis secundum ἐνεργείας, actus secundos & operationes, mediate & καθ᾽ συμβεβηκός, *per accidens*, quatenus nimirum organa afficiuntur, in consensum quoque trahatur & compatiatur rationalis.

PARS AFFECTA non est virga, quæ solum viam & ductum præbet, licet sæpe eueniat, vt ex impuro coitu & sordido exulceretur hic communis vrinæ & seminis canaliculus, quo facto pus continuo prope manat riuulo & stillicidio, præprimis vero cum vrina simul, maxima præsente partium membranosarum vellicatione, vnde stranguriæ nomine a nonnullis circumfertur, coniunctaque interdum pollutione nocturna.

ADÆQVATVM subiectum sunt TESTES & PROSTATÆ. Efficiunt enim & præparant semen, continentque morbi secum fomitem.

PRINCIPALE sunt VESICVLÆ SEMINALES, parastatæ varicosi *Ruffo Ephesio* dictæ, quippe quæ semen iamdudum elaboratum recipiunt, vlterius perficiunt, & ad eiaculationem adseruant. Si ergo cætera sint paria & vel intemperie propria, vel a renibus communicata, stimulentur, partes membranaceæ & neruosæ pruriunt, accedente deinde

imaginatione & erectione canalis, in actum deducitur, quod antea latuerat sopitum.

Si a nimio & crebro hoc malo quasi laxentur & effœminentur genitales partes, tunc etiam absque tentigine seu erectione membri, imo absque imaginatione venereæ voluptatis, accidere potest. Absumuntur tandem spiritus, & vitiosi simul humores euacuantur.

Sitæ sunt vesiculæ, ceu adseruantia vasa, dictante *illustri Dn. Præside Ord. & meth. part. genital. part. 1. cap. 24.* ad vesicæ ceruicis initium, inter vesicæ & recti intestini musculos, vtrinque vna, vna in vno, altera in altero latere latitantes.

Transitus est ab his immediatus in vrethram per aliquot foraminula. *ἡ γὰρ γονὴ, inquit Cous, χωρέει, οὐχ ὅπῃ τὸ οὖρον, ἀλλὰ ἡ ἄλλη ὁδός ἐστιν αὐτῆς ἐρχομένη. Non enim semen, qua via est vrinæ, prodit, sed alia ipsi via est huic proxima, l. de genitura.*

Helmontius vt singularem in quolibet morbo inducere nititur causam, ita & hic. Defert etenim lieni, tanquam subiecto, sedem somni, & somnii, & veneris ipsius, quia pollutiones sint nocturnæ, ibique circa stomachum primi veneris motus sentiantur.

Fit hoc *μὴ παρὰ τοῦτο*, sed quando lien non expurgat serosas acres moleculas, occasionem huic malo præbere potest.

Alii renibus omnem pollutionem inducendi adscribunt potestatem, vnde & gonorrhæa Italis *mal des reins*: Gallis *mal de roignans* appellitatur. Aiunt renes semen elaborare, & loco probationis inter alia pollutionis exemplum adducunt.

Committunt hi *ἔλεγχον παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον, fallaciam non causæ vt causæ.* Non accidit pollutio, quod renes semen componant, sed quia incalescentes calorem cum partibus genitalibus communicant.

Ingens spermaticarum partium robur effluentis huius seminis causam esse contendit *Fernelius l. 6. pathol. c. 14.* cui pollicem premit *Andernacus de med. V. & N. comm. 1. dial. 8:* eodem argumento, quod voluptate iucunda id semper emanet. Gonorrhœam autem dicit esse ab infirmitate partium.

Manus

Manus iungere & accedere huic ſententiæ vix poſſumus, ſi perpenderimus, voluptatem iucundam non præſupponere robur partium genitalium, illud nempe ſolummodo fit per accidens, pruriente & ſtimulante materia, ſicque titillationem gratam inducente, nihilominus tamen debilitatis partibus.

Concedimus tamen, in reſpectu ad gonorrhœam, robuſtiora eſſe vaſa in noſtro affectu. Neque enim tam infirmæ hoc loco ſunt partes, vt continuus effluxus fiat, ſed robore adhuc pollent, alioquin tantæ copiæ ſeminali elaborandæ non eſſent pares: magis attamen & magis ſenſim debilitantur.

Afficiuntur veſiculæ ſeminariæ nonnunquam *ἰδιοπαθικῶς, eſſentialiter*, cum permanens in ipſis eſt diſpoſitio, a nulla alia quæ pendet parte, ſed per ſe affectæ ſunt *κατὰ συναθροισμὸν καὶ διάθεσιν, ſecundum congeſtionem & prauam diſpoſitionem ſeminis, & conſtitutionis.* Interdum, & ſæpius quidem, *συμπαθικῶς per conſenſum*, cum ab affectu penitus non ſunt liberæ, nec permanentem diſpoſitionem nactæ, ſed *κατὰ ῥευματισμὸν καὶ ἐπίχυσιν, ſecundum defluxionem & irruptionem* a renibus, hepate, totoque corpore afficiuntur.

Conſenſus hic eſt poſitiuus, cum communitate materiarum corporearum, h. l. ſeri, aliorumque humorum, mediantibus arteriis adductorum.

CAPVT IV

cauſas, ἄμεσον & ἐμμέσας proximiores indagat.

Concinne *Hippocrates* illud hic nobis occinit: *Εἴ τις εἰδείη τὴν αἰτίην τοῦ νοσήματος, οἷός τ' ἂν εἴη προσφέρειν τὰ ξυμφέροντα τῶν ἐν τῷ σώματι, ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπιστάμενος τὰ νοσήματα. Qui morbi cauſam cognouerit, is vtique ex his, quæ in corpore inſunt, adepta per contraria morborum cognitione, facile poterit, quæ conferunt, offerre.*

Non ſequemur *Acrum*, empiricorum principem, qui cauſas

ſas morborum incognoſcibiles eſſe putabat; referente *Galeno l. de ſub figur. empir. inſcripto cap. 1.*

IMMEDIATAM poſuimus facultatem expultricem irritatam; hodie vocamus elaterem.

Helmont. de lithiaſi cap. 9. p. 133. dicit: Contrahuntur paraſtata vaſa, in gonorrhœa, ſpermatis ſtimulo excitata. Cauſam immediatam vult eſſe contractionem conuulſioni ſimilem.

Retinetur ſemen reconditum in veſiculis ſuis, facultate expultrice irritata, dictum factum granulatim, inſtar mercurii ex corio ceruino, expellitur.

Cauſa, quæ expultricem ſtimulare ſolet, in genere vna ſtatuitur, nempe ἡ ἀνία, i. e. *moleſtia*, quam percipit pars a materia retenta; in ſpecie triplex accuſatur, ſcil. ἡ ὄγκος, *vel moles*, cum copia ſeu magnitudine partem diſtendendo exſoluit; ἡ τὶ βάρος, *vel pondus*, cum quaſi grauat partem; ἡ δῆξις *vel mordicatio* aliqua.

Mediata proxima cauſa, ſecundum ESSENTIAM ſpectata, duplex occurrit; corpulenta materia, vel πνεῦμα φυσῶδες.

Flatus non ſeiungendi in recenſione cauſarum affectus noſtri.

Mercurialis conſil. med. 6. p. 34. in iuuene melancholia hypochondriaca laborante a ſolo flatu excitari iudicauit tentiginem nocturnam, ac interdum ſemen profundi, non, quod in corpore (ægri) macie conſumpto vlla ex parte exuberet, ſed quia ex ſanguine impuro, acri, & moderate tenui genitum, expultricem ſeminalium vaſorum facile ad ſui expulſionem ſtimulet, tunc maxime, quando ſuper lumbos & renes feruidos decumbens, calidius ſemen reddit, ſimulque ichores ad eas regiones pertrahens, & laxiores vias afficit, & expultrici maius veluti calcar addit.

Hodierni & ſpiritus quantitate peccare in eiusmodi profluuio nocturno ſtatuunt, inter quos præcipuus eſt *Schwalb. D. Th. ſect. 10. p. 190.* dicens: *Exceſſum ſpiritus, quantitate peccantis, elucidat gonorrhœa, ac profluuium elucidat nocturnum.*

Conſentit *Riolan. in Enchirid. anatom. p. 169.* ab vbertate & calidi & ſpirituoſi ſeminis prouenire ſtatuens.

Inprimis

Inprimis accusanda venit *materia corpulenta humorosa*, cum in excretione humidi morbus consistat.

Παθητικῶς quidem, *affectiue* semen ipsum, ποιητικῶς *effectiue* sanguis, bilis, pituita, eaque vel salsa vel acida, melancholia, serum in producendo affectu concurrunt, modo ἀκρατεῖς *sinceri*, modo μικτοὶ *misti*.

E *Chimicorum* principiis συστατικοῖς præ reliquis accusatur sal. Hoc a τρόπῳ τῆς μίξεως recedens, cumque sulphure & mercurio pactum lædens fœdus, in partibus genitalibus nactum imperium, producendæ excretioni seminali sufficit. *Syluiana* ex hypothesi peccabit succus pancreaticus acido-salinus. Ex *Helmontiana* acor, qui extra ventriculi pomœria inutilis est & morbificus.

Quandocunque horum ἀκρότητες corripiunt tum renes, tum genitalia membra, particulis suis acribus, tenuibus, quadratis, sex angularibus stimulant archeum, illic locorum residentem, vt propellere conatus morbificum pondus, ipsum semen eiiciat. Videmus sic manifeste in talibus sudorem acidum, qui & gustu deprehendi potest.

Juxta normam hypotheseon & principiorum recentiorum quorundam, caussa affectus nostri ex viuo seminali principio exoriens statui potest. Verminosa quippe & animata putredo, stimulando & lancinando vasa genitalia, accedente inprimis calore quodam ipsis vermiculis aduerso, a caussis externis, vtpote lectorum lenocinio, producto, irritat ad eiaculationem substantifici genitalis nectaris. Potissimum in inueterata pollutione, cum natura per canalem hunc adsuefacta vitiosos simul adducere & deturbare humores satagit. Sicut alias quoque in virulenta militis cuiusdam gonorrhœa *Borelli* amicus insectulum quoddam fere inuisibile obseruauit, annotatum ab illo *obs. microscop. 53. p. 29.*

Secundum essendi modum consideratæ hæ caussæ corpulentæ, & quidem IN DETERMINATO GENERE quoad essentiam modificantur *Quantitate & Qualitate*.

Si *quantitate* & copia excedat & molestet seminalis mistura, etiam eo ipso naturæ molestiam creare, & stimulos ad

ſui excretionem addere valet. Quidquid enim abundat, licet bonum in ſe ſit, copia tamen grauare naturam poteſt, vti manifeſte illud videre licet in ſanguinea purpura. Ita & ſemen ὀργασμῷ & συναθροισμῷ congeſtum ſibi exitum patentem quærit, adeoque *exoneratur a natura, vbi oppreſſa eſt, per ſomnia*, vti ait ſubtilis *Scalanus exerc. 269.* Seu, vti alius inquit: *Natura ſe expurgat nonnunquam ſponte inter dormiendum, vbi a nimia copia vaſa ſeminalia turgent.*

Sunt enim, autore *Galeno l. 6. de ſanit. tuenda cap. 14.* ἔνιοι, οἳ σπέρμα πολὺ καὶ θερμὸν γεννῶσιν, ἐπείγει γὰρ αὐτοὺς εἰς ἀπόκρισιν; *qui ſemen genitale copioſum calidumque gignunt, quod eos ad ſui expulſionem proritat.* Et argumento *6. de loc. affect. cap. 6.*

Eandem proportionem, quam habet ſerum cum vaſis ſeminariis: habet & vrina cum veſica. Perinde enim, vt vrina copioſa irritat veſicam, vt foras ſe proiiciat; ita & copia materiæ prolificæ vaſa ſeminaria onerat, ac moleſtia quaſi afficit.

Talis pollutio, quæ prouenit ex nimia bene elaborati ſeminis copia, non ſemper morboſa eſt, animæ potius quam corpori pernicioſa, vt habet *Höfer. Hercul. med. l. 3. c. 6. p. 205.*

Qualitate ſi excedat, pariter in via cauſæ ambulat.

Spectat huc ſalſedo ſeminis, a multis pro cauſa adlata.

Emulgenti ſiniſtræ venam ſpermaticam, præparatoriam ſiniſtram inſertam volunt cum *Galeno lib. 1. de ſem. cap. 13.* multi, vt ex ea pauco ſero irroratum ſanguinem trahat.

Quod nec fugit Sabini ſectatores, dum ſalſuginoſum ſemen eſſe dixerunt: de quo *Galenus comm. 3. lib. 6. epid. p. 171.*

Ariſtoteles teſtatur *ſect. 4. problem. qu. 30. p. 863.* nonnullorum genituram piſcium lauamentum redolere, eam ob cauſam, quod ſemper cum ſemine excrementi aliquid exeat.

Hieronymus Barbatus tract. de ſanguine & eius ſero cum ex ſero ſemen oriri ſtatuit, huc inclinare videtur.

Plempius fundam. med. l. 2. ſ. 3. c. 4. p. 57. concinne hanc in rem ita: Ego e puriſſimo ſanguine generari ſemen adeo non credo, vt exiſtimem e promiſcuo & fortaſſis ſpurcato id oriri. Hoc enim indicat odor eius teter & viroſus: hoc SAPOR SVBSALSVS; hoc denique materia eius, quæ ſubminiſtratur partim a vena emulgente ſiniſtra, cuius ſanguis ſeroſo humore vitiatus eſt. Nobis,

Nobis, licet in ſtatu ſ. n. prout autores prædicti vendi-tant, concedi id non adeo poſſe videatur, tamen in p. n. nil obſtat, quo minus illud affirmemus. Vnde & *Philoſophus*, quod nemo ſanæ mentis negat, δυνάμεις νοσώδεις *morboſas diſpoſitiones* vna cum ſemine exire ſtatuit. Et cur ſanguis ſalſus & acris non produceret ſimile ſemen, ex arteriarum cauernulis illuc delatus & depoſitus?

In ſecundis qualitatibus ſemen delinquit, ſi ſit nimis tenue, atomis irregularibus excedens.

Conſimiliter ſi peccent cæteri enumerati humores, ſemen ipſum inficiunt.

Sanguis billioſus, ſeroſus, acrior, tum ratione materiæ, quam præbet formando ſemini, tum nutrimenti particularis, tum etiam alluuionis generare hunc morbum poteſt.

Serum maxime ſanguinis, ſi acrius ſit aliquanto, & per διάκρισιν *ſegregationem Hippocraticam* imperio potiatur, accuſandum venit.

INDIFFERENTER eandem materiam corpulentam modificant quantitas & motus generationis & localis.

Quantitas & *qualitas* intuitu actiuitatis & reſiſtentiæ conſideratæ, ſi ita ſint comparatæ, vt inueniant minus reſiſtentes, hoc eſt, debiles partes, ab actu primo in ſecundum deducunt morbificum εἶδος.

Motus generationis & congeſtionis eſt nonnunquam *in loco affecto* ipſo, partibus genitalibus conſeruantibus ſemen, & in ſpecie veſiculis, vbi per συναθροισμὸν collectum, facultate irritata & læſa p. n. excernitur.

LÆDITVR FACVLTAS a conſtitutione partium præternaturali, quoad temperiem, conformationem, & vnitatem.

Auicenna dicit: *Polluuntur cum hoc* (ſemine) *in nocte, quoniam vaſa ſpermatis calefiunt in eis in nocte, quare calefit ſperma & ſubtiliatur.* Caliditas enim, ſeu *intemperies calida*, acrimoniam ſemini conciliat, aſſerente *Sennerto inſtitut. l. 3. part. 1. ſect. 2. cap. 6.* τὸ πνεῦμα τὸ ἐνεὸν, καὶ ἡ παρεοῦσα βίη καὶ ἡ θερμότης, καὶ τῶν φλεβῶν πανταχόθεν ἡ ξυντονίη γάργαλισμὸν ἐμποιέει.

Spiritus, qui inest (ſemini,) *præſensque vis & caliditas, venularumque continens vndique contentio titillationem intus facit*, dictante Hippocrate *l. de oſſ. nat.* vt ita ſemen *ὡς κηρίον ἐκατέρωθεν τῆς κύστεως, velut fauus ab vtraque veſicæ parte* feratur, ceu loquitur *ibidem*.

Aetius tetrab. 3. ſerm. 3. cap. vlt. meminit pollutionis nocturnæ domeſtici miniſtri, qui, cum muliere concumbens, ſemen effundere non poterat, nihilominus in ſomno plurimum profudit ſeminis, citra voluptatem. Cauſam reiicit in *intemperiem* vaſorum ſpermaticorum *frigidam & humidam.*

Ἀντιπραξία viſcerum ſicco non prætereunda pede, vt quando renes calidi, teſtes vero frigidi exiſtunt, illi irritando, hi non retinendo & aquoſum ſemen generatum ad proſtatas transmittendo peccant.

Conformatio talis, quæ laxiorem habitum ſubiectarum partium facit, concurrit nonnunquam.

Soluta vnitas non raro in cauſa eſt. Solutæ per anaſtomoſin, diæreſin, vel diapedeſin veſiculæ ſeminales facile dimittunt retinendum ſuccum. Vlcus ſi adeſt, non ſolum pollutio, verum etiam gonorrhœa contumaciſſima euadit.

OB ERROREM EXTERNVM quandoque effluit ſemen, nulla diſpoſitione notabili in partibus exiſtente, v. g. ſi quis generoſo vtatur vino, cibis veſcatur boni ſucci, in exceſſu, equitet, ſaltet, &c. facile polluitur de nocte.

EXTRA AFFECTAS PARTES fomes & *ὑπέκκαυμα*, ſæpe delitеſcit IN TOTO CORPORE.

1. Πλησμονὴ ἢ πλῆθωρα ſi adſit, & quidem vel ἁπλῶς talis, vbi omnes æquali proportione abundant ſucci, etiam ſemen ipſum in maiori generabitur prouentu. Vel *μετὰ προσθήκης, κατά τι*, ſi bilioſus, melancholicus, quibuscum & ſeroſus præcipue iungendus eſt, ſupereminеat humor, eo facilius cum ſemine communicabitur vitioſitas, vt non ſolum copia exundet, ſed & vitioſam labem acquirens de facili ſede excidere queat ſua.

Quod tamen maxime fit, ſi

2. Κακοχυμία, ſeu abundantia *μοχθηρῶν χυμῶν, vitioſorum*

rum humorum, biliosa, melancholica, vel serosa restagnet. Cum enim semen materialem causam agnoscat sanguinem, si hic vitiosus, biliosus, melancholicus, serosus concurrentibus aliis, v. g. debilitate partium, in quibus retinetur, vtique etiam aptum euadit, vt p. n. excernatur.

In CERTA PARTE causa horum obtinere potest prærogatiuam, vt ideo non solum intemperies calida totius, verum quoque præcipuorum viscerum, cordis, hepatis, cerebri, renum adnuat. *Cordis*, quia conficit sanguinem h. m. calidiorem & acriorem, qui in *διαδόσει* vniuersali etiam ad testes deducitur. *Hepatis*, quia sic bilem copiosiorem gignit. Statutum quin imo a veteribus est, hepar esse amoris subiectum, nec desunt ex sacris loca, quæ assertum probabile reddant. *Cerebri*, cuius maximus consensus est cum genitalibus, hinc enim concitatiori œstro agitatum somnia venerea producit. *Renum*, ob viciniam, vnde facili descensu, æstu hoc humores accersi, & genitura feruidior effici, perque arterias calor communis fieri potest cum testibus. *Vasa* ipsa *spermatica* sæpe intemperie calidiore vexantur.

Attendendus & MOTVS CAVSÆ MORBIFICÆ LOCALIS.

Quiescit interdum materia seminalis, quæ h. m. excernitur, in loco affecto per *συναθροισμὸν, γένεσιν καὶ διάθεσιν*, essentialem partis debilitatem collecta, per interualla emittenda. Sæpe etiam aliunde per *ῥευματισμὸν καὶ ἐπίχυσιν* promouetur ad locum affectum. Detur æger, qui longo tempore, per aliquot annos, pollutione nocturna laborauit, singulis septimanis paroxysmos, vt ita dicam, quosdam patiens. Impossibile quasi est, solum *ἄκρατον, sincerum*, legitimum semen excerni semper. Natura enim adsuefacta per hunc ductum simul excrementitios humores ablegat, sicque cum non retineantur, nec retineri possint, excernit.

Hinc consideranda veniunt, *membrum mandans*, *recipiens*, *via*, & *modus*.

MITTENS *membrum* est vel *totum corpus*, non quidem ex sententia veterum, qui semen a toto corpore & singulis

 eius-

eiusdem partibus *κατ' ὄγκον καὶ ἐνέργειαν* decidi, & per *μεσούτους τοὺς ὄρχεις*, *medios testes* transire putabant: sed quatenus copiosus sanguis copiosam exhibet semini materiam, ex natura sua modificatam, id est, vel bonam vel malam. Vel *partes determinatæ*, quarum iam antea fecimus mentionem.

RECIPIENS *pars* sunt partes genitales, & præprimis vesiculæ seminariæ, quæ partes imbecillitatem habent vel *σύμφυτον*, *naturalem, connatam*, vel *ἐπίκτητον* & *adscititiam*, quacunque ex causa oriundam.

VIÆ, ex lege circulationis, sunt arteriæ. Adnotarunt anatomici, in cæteris partibus venas capaciores esse arteriis, hoc vero loco, vt maior & sanguinis & spirituum fiat affluxus, has illis maiores existere.

MODVM quod concernit, ratione mittentium membrorum locum habet *ὦσις pulsio, motus impulsorius*. Robur partium mittentium prævalet: debilitas recipientium subdita est imperio. Robur illud ita comparatum est, vt possit superflua, cum a copia vel prauitate se sentit stimulatam, expellere in imbecilliores.

In recipiente parte locum habet *ἕλξις tractio*, quæ h. l. maxime accepta fertur calori. Intemperatæ redditæ partes, calidioresque, quo plus excernunt, eo magis attrahunt, semperque in locum excreti aliam exposcunt materiam. Calore irritatæ non contrarios sibi attrahunt succos, sed similes calidos, acres, biliosos, serosos.

ADIVVAT hos fluxionis motus naturalis & præternaturalis humorum inclinatio & turgentia. Inclinatio ista promouetur a copia. *Ὀργασμὸς turgentia*, vocabulo a semine turgente desumpto, *καὶ ζύμωσις fermentatio*, propria sede coerceri nesciens, semen disponunt, vt expellatur.

CAPVT V.

in causas *ἐμμέσως* remotiores, & I. supranaturales inquirit.

De

De causis hisce mediatis agens *Henricus de Saxonia tr. de secret. mulier. pag. 47.* ad sex fere capita eas reducit. Nos melioris ordinis gratia diuidimus causas consueta methodo in *supernaturales, naturales, non naturales,* & *p. n.* a quibus istas sex includemus.

Supernaturaliter fit aliquando pollutio, illusione Dæmonica & deceptione, illaque vel ἀμέσῃ ἢ ἐμμέσῃ, *immediata, vel mediata.* Nullum dubium est, eos, qui pactum cum dæmone fortiti sunt, vt venerem illicitam, ope spiritus immundi agere possint, sæpe phantasia decepta tales excretiones experiri.

Nonnulli quæsiti, quomodo dæmon concumbere queat cum lamiis, causam dicunt esse, quod diabolus aliunde surripiat semen, & ad actus suos surrepto abutatur. Stante hac hypothesi, deceptione talismodi nancisci semen, si non alio modo, nouit.

Quando pollutio nocturna pro causa agnoscit dæmonis suggestus & ludibria, vtique erit peccatum, de quo alias disquiritur *in c. Dist. in pr. & c. testamentum c. gloss. vide Repertorium Bertachini.*

De mediata Erebi ministrorum opera eleganter *Simibaldus Geneanthrop. c. V. tract. 2. cap. 2. p. 666.* Proh. scelus! Reperti sunt Plutonici viri, nec non stygiæ mulieres, quæ interdiu solo intuitu, obscura quædam murmurante lingua: noctu decantatis quibusdam abstrusis verbis, lumine accenso, vel præsentes, vel distantes, seu vigiles. seu somno sepultos homines in pollutionem demergunt.

CAPVT VI.

Res naturales mediatæ.

Inter NATVRALES eminet TEMPERAMENTVM calidum humidum, calidum siccum, præ reliquis dispositum.

Modus substantiæ & habitus laxior, rarior, in causa nonnunquam est. Graciliores & rarioris texturæ homines frequentius quam obœsi pollutionem experiuntur.

Ætas iuuenilis, cum scalari pubertatis progressione, prurientia membra, salacitate & ὀργασμῷ turgida, seminale con-

concipiunt & elaborant principium, præprimis huic subiecta est malo.

Pueri non habent pollutiones propter stricturam meatuum, sed adolescentes habent frequentes & multas, aliquando etiam veniunt in sequentibus ætatibus, ceu annotat *Gordon. in Lil. medicin. p. 760.* vbi causas adducit quatuor, cur frequentius accidant adolescentibus pollutiones.

Cur pueri sint exempti, illustrat & confirmat locus *Hippocraticus l. de nat. puer. sect. 3. Foes. p. 240.* παιδὶ γὰρ ἐόντι, καὶ τῶν φλεβίων λεπτῶν ἐόντων, οὐκ ἐγχωρέει δι' αὐτῶν ἡ γονή. *Cum enim adhuc puer est, venulæque tenues existunt, neque per eas genitura ferri potest.*

CAPVT VII.

Res non naturales mediatæ.

Circa has NONNATVRALES meminisse oportet conditionum causarum, quæ sunt iuxta *Galenum l. 1. de caus. morb. c. 2.* 1. vt sint vehementes, 2. vt sat diu operentur. 3. vt insideant in corpus habile: quia quodlibet agit secundum modum actiuitatis suæ.

Plus potest, ait idem *Galenus* alicubi, AER solus, quam cæteræ res non naturales. Nam nobiscum videt, ait *Tullius*, nobiscum audit, nobiscum sonat, mouetur nobiscum.

Ἐν δὲ μιᾷ μοίρᾳ χρόνου ἄλλοτ' ἄλλαι διαθύουσιν αὖραι. *In vna autem parte temporis alias aliæ ingruunt auræ.*

Habet maximam vim alterandi corpora nostra, cuius *inspiratione* afficimur, eiusque effluuia imbibimus, & *transpiratione* non minus alteramur.

Huius mutationibus, vti præcipue existunt in hominibus morbi, teste *Herodoto in Euterpe*; ita & ad huius productionem concurrit.

Αἱ φθοραὶ πλείονες ἐγγίνονται τοῦ γόνου ἐν τῇ ξυμπήξει ἐν τῇσι μεταλλαγῇσι τῶν ὡρέων πυκνῇσιν ἐούσῃσιν, ἢ ἐν τῇσι παραπλησίῃσι καὶ ὁμοίῃσιν. *Plures corruptiones, circa seminis concretionem contingunt, vbi crebræ fiunt anni temporum mutationes, quam si eædem sint & similes*, scribit *diuinus Cous l. de aer. aq. & loc.*

Allun-

Aſſenſum præbet *Carol. Piſo l. de morb. ex ſeroſ. colluu. ori-und. ſect. 2. part. 2. p. 91.* Serum, *inquiens,* in toto habitu a perturbatione ambientis(aeris) quomodocunque eueniente commoueri ſatis poſſe indicant fluxiones omnis generis, prænunciæ tempeſtatum mox futurarum, & *ſpeciatim ſeminis excretio inuoluntaria per* ἐξονειρωγμὸν, quæ in cœlibem vitam agentibus eſt certiſſima prænuncia mutationis e ſerenitate in vuidam & pluuioſam, quanquam poſt viginti circiter horas futuræ.

Aſtriferi cœli influxus non venit excludendus, Venus in VI. domo, ſigno ſcorpionis a ſaturno vel marte afflicta, ☌, □, ve ☍, facile corpus nati ad hunc morbum diſponit. Nec ignota nobis exempla, eorum, qui hac conſtitutione cœli geniti per bene multos annos pollutione nocturna vexati fuerunt.

Cum enim, iuxta hypotheſin Aſtrologorum, ex vtero materno natus in lucem editur, & reſpirationem & animales quasdam actiones adipiſcitur, tunc planetæ & corpora cœleſtia pro habitudine ſua in mundo, & pro ea, quam habent ad horizontem & terram configuratione, proprias ſingulares nato immittunt qualitates. Vid. *Guil. Guilbert. l. 3. de magnet. c. 12. p. 141.* Item *Euchſtadium in Euhemeridibus,* aliosque.

Motus excedens concutiendo & conquaſſando molem ſpermaticam laxat, pruritum affert & calorem inducit.

Οἱ ἐξονειρώσσοντες διὰ τάδε ἐξονειρώσσουσιν· ἐπὰν τὸ ὑγρὸν ἐν τῷ σώματι διακεχυμένον ἔῃ καὶ διάθερμον, εἴτε ἀπὸ ταλαιπωρίης, εἴτε ὑπὸ ἄλλου τινὸς ἀφρέει. καὶ ἀποκρινομένου ἀπ' αὐτοῦ ὁρᾷν παρίσταται, οἷη λαγνείῃ. ἔχει γὰρ τὸ ὑγρὸν τοῦτο ὥσπερ λαγνεύοντι. *Qui per ſomnum veneris ludibrio tentantur, ideo per ſomnum venerea exercent, quod humidum in corpore diffuſum & excalefactum, ſiue ex vehementi exercitatione, ſiue ex alia quauis cauſa ſpumeſcat, dum ab ipſo excernitur, veneris imaginem quandam exhibet. Perinde enim ſe habet hoc humidum, vt in eo, qui venerem exercet,* pulcerrime inquit *Hippocrates L.* περὶ γονῆς *in pr.*

Οἱ κοπιῶντες ἐξονειρώττουσιν, ὅτι θερμὸς καὶ ὑγρὸς ὁ κόπος. *Qui valde mouentur pollutiones habent, quia motus calefacit & humores fundit,* ſcribit *Philoſophus.* Vide *Scalig. in exercit.* Vt enim anxietas, ita & labor liquefacit.

Equitatio, licet ex mente Antylli apud *Oribaſ. l. 6. collect. c. 24.*

c. 24. inter omnes exercitationes, totum corpus & præſertim ſtomachum firmet; attamen crebro inſtituta, cumprimis ab inſueto, nec ſatis in eo motus genere verſato, vt venerem, ita etiam excretionem hanc nocturnam concitare poteſt. Renes enim & ſubiectæ partes maxime ab iſta agitantur & exercentur. Hinc plurimum & creberrime inſtituta plurimis ex defluxionibus affectibus ſubiicit, & ad venerem ineptos facit, autore *Coo, de aër. aq. & loc.*

Μελίφρων ὕπνος, ὃς θάλπει κέαρ, *mellitus SOMNVS, noſtrum qui fouet cor*, vt vetus poeta *Bachylides* canit apud *Stobæum*, potiſſimam abſoluit paginam, & omne fere tollit punctum.

Inducit ſomnus pollutionem. Ita *Abuali canonis l. 3. fen. 20. tract. 1. cap. 33.* وربما كان لا يتحرك المني الا عند النوم *Quandoque non mouetur ſemen, niſi apud ſomnum.* Pergit: وخصوصا على القفا *& proprie ſupra ceruicem*, ſcil. cum quis dormit.

Peccat ſomnus I. *Tempore.* Statim a cæna inſtitutus, corpore onuſto a cibis dubiæ cœnæ ingeſtis, aromaticis, & potu generoſo dilutis, huic ſymptomati anſam præbet.

Longius protractus ſomnus non minimum addit pondus, quia ſicut in longo ſomno multiplicatur ſudor, ita & pollutio, obſeruante *Gordonio loco ſupra citat.*

II. *Decubitu & eius modo*, ſi ineatur 1. in mollibus culcitris: multæ enim plumæ multum calorem emittunt, vt eſt apud *Bartholin. Ciſt. med. V. pag. 8.*

Germanorum delitiæ nocturnæ, plumæ lectis conſecratæ apparatum morboſum conuocant, calorem citius concipiunt, conceptum diutius ſeruant, calorem corporis augent. τὸ ἐπὶ στρωμνῆς καθεύδειν, inquit *Trallianus l. 9. c. 4.* ἐχούσης πτερὰ τῶν χηνῶν, ἐκθερμαίνει τοὺς νεφρούς. *Cubare in culcitris ex anſerum plumis confectis nocet, renes enim calefaciunt.*

2. Facile excitatur pollutio, ſi in dorſum decumbatur. Decubitus enim hic corpore ſupino adornatus auitam libidinis in lumbis ſedem dum calefacit, humores ſalini ὀργασμῷ concitati talem gignere queunt excretionem.

Ariſto-

Aristoteles sect. 10. problem. causam reddit, cur animalia bruta profluuionibus seminis sponte factis, seu pollutionibus nunquam laborent, quia scil. super dorsum & renes nunquam iacent.

Notandum, decubitum talem ex se & per se non producere P. N. sed coniunctum cum aliis causis, si nimirum adsit vasorum retentrix imbecilla, sanguis calidior & acrior, aliaque, de quibus supra.

Neque semper resupino contingit corpore pollutio, siquidem & prono, & in latere iacenti quam sæpissime accidit, adde, si frequentiori excretione valde laxata sunt vasa. Iuuenes nouit *Sinibald. d. l.* qui resupine iacentes geniturам nunquam effuderunt, prono vero corpore cubantes illico & facillime. Nec ratio deest. Vt enim supino decubitu incalescunt renes, ita prono vasa genitalia calefieri, vero est simile.

III. Somnus peccat *obiecto,* quando quippe phantasia, libera eo tempore, venereum quid somniat.

Spectat huc IV. *rerum externarum admotio.* Sic notum est, in intemperie frigida ventriculi corrigenda puelli accubitum a nonnullis commendari, vt fotu caloris alieni reuiuiscat sopitus vitalis ignis. In tali casu *aliqui adeo in venerem proni sunt, vt ex eo amplexu in somno polluantur, & ad venereos congressus concitentur,* vt animaduertit *Ludou. Septal. caut. & anim. medic. l. 7. caut. 8.*

Cur fiat pollutio noctu, allegant quidam causam *Aristotelicam 6. problem.* Corpus, quod debet vti coitu, debet esse calidum interius, quia sperma est tale: iam vero corpus in somno magis calidum & humidum noctu interius.

Adest quædam ἀῤῥωςία διανοίας in somno, adeo vt se explicare mens satis nequeat, ligato communi sensorio.

Non quouis somni tempore corripit pollutio, sed fere post mediam noctem.

Causam recentiores reiiciunt nonnulli in chylum, qui illo tempore concoctus ad partes diditur. Nos iudicamus illud fieri potissimum, partim quia ἀναθυμιάσεις & vapores in tanta copia cerebrum amplius non petunt, (hinc somnia primo

 somno

ſomno contigere raro ſolent, qui ὡς πλεῖστον eſt profundiſſimus) vt ligetur tam fortiter ſenſus communis, ceu ſolet in primo ſomno: partim, quia per tantum tempus 5. vel *6.* horarum ſatis incaluit corpus, accedentibus præſertim aliis incentiuis, v. g. decubitu ſupino &c. Poteſt tamen fieri, vt chylus calidior & acrior, dum per vaſa lactea ad ductum communem chyliferum fertur, per conſenſum afficiat vaſa genitalia.

CAPVT VIII.

τὰ προσφερόμενα, ἐκκρινόμενα, παθήματα recenſet.

Ἐκ τούτων νοσοῦμεν, οἷς καὶ ζῶμεν, *ex his ægrotamus, ex quibus viuimus,* cenſente *Plutarcho in ſympoſ.*

CIBVS & POTVS *ποσότητι ποιότητι καὶ τρόπῳ τῆς χρήσεως, quantitate qualitate & vtendi modo* peccantes fomitem ſubminiſtrant. Vt enim *absque Cerere & Baccho friget Venus:* ſic e contraria parte venus & vinum, totidem conſtantes literis, amice conſpirant, illaque ſpumoſa Dea facillime a Deo vuido excitatur.

Cibi calidi, acres, ſalini prompto effectu concurrunt ad procreandum malum.

Quidam cum ſyſimbrio liberaliter veſceretur, genituram per ſomnos emittebat, apud *Brucrinum de re cibaria lib. 8. cap. 43.* Quid vero ſit ſyſimbrium, inter alios diſquirit *Wierus in obſeru.*

Quadrat huc *πολυθρύλλητον* iſtud:

Nox & amor, vinumque nihil moderabile ſuadent.

Quod ſi mediocritatis excedat tramites nectaris Bacchici potus, aquoſum nimisque tenue ſperma generari, extra omnem dubitationis verſatur aleam. *Πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον.* Licet ebrii nocturnis pollutionibus non tententur, torpidi præ mero, attamen ebrioſi. Non præſens modo ſpectandus morbus, ſed & futurus.

Cereuiſiæ nitroſis imprægnatæ & ſaturatæ ἀπορροίαις vſus ad ſtimulandam libidinem facit. Metuunt quidam a nitro ſterilitatem, ſed ſicuti conceditur hoc in vſu frequentiori, ita negatur in mediocri. Sal enim hoc terræ nos omnes facit fœcundos, id quod in nitro abundat.

Acetum

Acetum neruosis inimicum partibus, qualitate sua acri, salina, irritando & infirmando partes aptas reddit.

Medicamenta binis modis morbum hunc excitant. Primum, cum flatuosa sua humiditate πρὸς τὰ ἀφροδίσια παρορμῶσιν. Deinde, quæ caliditate sua possunt τὸ σπέρμα συντήκεσθαι & collique facere.

Ad illam classem spectat, quæ indicta abire renuit, radix illa a *Theophrasto Eresio l. 9. cap. 20.* silentii peplo inuoluta quamque *Iohannes Langius in epist.* reticere mauult, quam senum corpora detectione illius debilitare. Ab Indo allata mirum in modum ad rem veneream pollebat. Suspicantur quidam esse hanc herbam Bangue Indiæ orientalis. Vid. *Fragos. med. Indor. tr. 3. c. 26. p. 58.* & ibi citatum *Costæum l. 2. de vniuers. stirp. nat. c. 24.* item *Scaligerum exerc. 175.*

Opium, ex sententia quorundam, inter medicamenta pollutionem excitantia locum obtinet. *Alpinus, de med. Indor.* causam rogatus, cur Turcæ tantopere sectentur opium, respondet, vt habeant de nocte suauia insomnia, scil. venerea: vid. *Hoffm. M. O. l. 2.*

Cætera aphrodisicata notiora sunt, quam vt hic exponi postulent.

Ad hanc seu posteriorem pertinent classem antiuenerea nonnulla. *Mentha* non solum θερμαίνει καὶ οὐρέεται, *calefacit & vrinam mouet*, sed & ἢν πολλάκις ἐσθίῃ τις, τὸν γόνον αὐτοῦ τήκει, ὥς τε ῥέειν, *si quis eam sæpe comedat, eius genitale semen ita colliquefacit, vt effluat*, testante *Hippocrate de vict. rat. l. 2. p. 359.* Hinc *Aristoteles 20 probl. 2:*

> μίνθην ἐν πολέμῳ μηδ' ἔσθιε, μηδὲ φύτευε,
> *mentham in bello nec comedas, nec feras.*

de cuius adagii explicatione consuli potest *Erasmus.*

Primas inter ANIMI PATHEMATA tenet AMOR, latens & quasi sepultus ignis, gratum vulnus, sapidum venenum, delectabilis morbus.

Nihil magis & intimius animum adficit, ac amor; hic ipsa penetralia cordis transgreditur, omnesque expromit cogitationes, quousque satiatus, nunquam tamen satiandus, quiescat.

Patiens & æger talis, qui amore decumbit, rem cupitam, personam amatam, dies noctesque amat, hanc desiderat, hanc somniat, hanc expectat, de hac cogitat, hanc sperat, hac se oblectat, hac cum totus est. Quid igitur mirum, sisti coram mente eiusmodi effigiem, quam tam anxie solicitat.

Meditatio frequens amatæ rei, eam etiam absentem vnit cum intellectu, ait diuinus *aliger exerc. 307. 37.* Hinc *Poeta* in hæc erumpit suspiria:

Nocturnis te ego somniis
iam captum teneo, iam volucrem sequor.

Ea scil. patiens, quæ vigilans voluit, somniat. Hinc conqueritur *Poeta* alibi:

Hic ego mendacem stultissimus vsque puellam
ad mediam noctem expecto: somnus tamen aufert
intentum veneri: tum immundo somnia visu
nocturnam vestem maculant ventremque supinum.

Referendæ huc obscœnæ icones & sermones, cantilenæ, fabellæ & conuersationes impuræ. Sed parcendum lasciuis musis.

Intermissa Venus, antea sancte & sedulo culta, producit affectum. Quo casu nobilis apud *Hugonem Senensem consil. 74. p. 64.* pollutionem patiebatur cum multa titillatione & sensibilitate, cum dolore capitis & manifesto calore renum, 4. horis post cibum.

EXCRETA ET RETENTA vltima ordine, non agendi potestate.

Feces aluinæ & *vrina* diutius retenta comprimere partes seminales & instigare ad exitum solent, vnde & sæpe inter egerendum a forti compressione materia seu liquor spermaticus egredi consueuit.

Vrinæ retentio, quam sæpius tum ipse somnus, tum pigrities fouet, stimulos in specie iniicere potest vasis genitalibus, & fores huic fluxui aperire.

Si acris sit occidentalis liquor, a calidis acrioribus cibis, pipere & potibus aromaticis redditus, ob vicinitatem genitalia membra, præsertim si semine turgeant, vrget. Et

notum

notum eſt; alias, vrinam, dum ſtimulat noctu, ſimul membri virilis erectionem cauſare, prout annotat *Sennertus inſt. l. 4. part. 1. cap. 3.*

Similem in modum ſi excreta alia rite non habeant, in cenſum cauſarum veniunt.

Referimus denique huc BALNEA, quorum ſæpius repetitus, & quidem calidorum, vſus, intemperiem humidiorem laborantibus partibus conciliat, vnionem earundem laxat, fluxilemque reddit.

Εὐκαιρία ſi non obſeruetur, pariter nocent. Balnea ingrediebantur antiqui ante prandium & ante cœnam, teste *Homer. Odyſſ. 1. & 6.* & iuxta *Lamprid.* & *Senecam* lauandi mos erat quotidianus. Hanc in rem vide plura apud *I. B. Syluat. hiſtor. Gal. 56. p. 276.* Si inuerſo ordine ſtatim a paſtu, corpore repleto, inſtituatur lauatio, cruditates exſurgunt, habitusque corporis effœminatur.

CAPVT IX.

res περὶ φύσιν ventilat.

IN CAVSIS PRÆTERNATVRALIBVS eminent *febres*, in quibus ſæpe materia vitioſa ſeminalis quaſi per motum criticum cum εὐφορίᾳ euacuatur, vnaque cum morbo tollitur, maxime vbi a retento exoriuntur ſemine. Febribus a retento ſemine, verba ſunt *illuſtris Dn. Præſidis O. & M. comment. ὡς ἐν γλώσσῃ l. 14. ſect. 3. c. 6.* ceu ἀπὸ μηχανῆς ſuccurrit κλινοπάλη.

ΝΙΚΙΠΠΟΣ, *autore Coo 4. epidem.* ἐν πυρετοῖσιν ἐξωνείρωσε. καὶ οὐδὲν ἐπέδωκεν ἐπὶ τὸ χεῖρον. καὶ τὸ αὐτὸ ἑωυτῷ πλεονάκις ἐγένετο, καὶ οὐδὲν ἔβλαψε *Nicippus* IN FEBRIBVS *pollutionem nocturnam paſſus eſt, nihilque eo deterius habuit, quod & ipſi ſæpius abſque noxa contigit.* Copioſius de hac febrili pollutione agit *I. B. Sinibald. lib. 5. tr. 2. c. 9. pag. m. 698.*

Sciendum, non ſemper in febribus fieri huiusmodi profluuium cum leuatione ægri. Tertianarium nouimus per aliquot ſeptimanas decumbentem, tandemque a τοῦ πάνυ

Dn.

Dn. Præside curatum. Hinc nihilominus sæpius, & interdum vna nocte bis pollutionem passus est, ipso id nobis fatente, & num valetudini obsit, consulente.

Calculus & *podagra*, salinis principiis stimulantes membranacea genitalia vasa, tam priapismum & tentiginem, quam hanc ipsam quoque P. N. absque vllo negotio inferunt. *Vreteres* enim, serosum stagma a renum carne exceptum in cystidem deriuantes, *amicti peritonæo, vasis spermaticis præparantibus & deferentibus satis vicini, vt mirum non sit, calculosos quandoque stimulis veneris & pollutionibus tentari*, inquit *Dn. D. Schenckius schol. part. p. 105. & exerc. anat. 8. l. 1. f. 2. c. 35.*

Melancholia hypochondriaca huius mali est ferax, quippe statuosa est, & intemperiem calidam simul habet coniunctam, quale exemplum supra dedimus ex *Mercuriali l. c.*

Arenulas pollutionibus sæpe ansam dare, probabile est, quippe & semen conspurcari iis, sumpto principio ex eo, quod sanguini nullibi suus desit tartarus, patet ex *D. D. Schneid ri l. 3. de catarrh.* Ipse *D. D. Schenckius* tales pollutiones arenosas se vidisse, ait *l. c. exerc. anat. p. 650.*

Inde & *scorbuticos*, & *hypochondriacos* huic symptomati obnoxios esse, quis non videt? Horum etenim sanguis arenulis largo modulo conspurcatus est, argumentis euidentibus demonstrabilibus: cum vrinis enim tales emittunt sæpenumero copiosas, vt & signum horum affectuum simul constituant. Quid? quod & per minuta cutis spiracula & porulos has interdum erumpere cum sudore, autorum multorum est obseruatio. Videatur *I. D. Horst. manud. ad medic. p. m. 191. & 177.* Malum ergo ouum malum excludere pullum, ὀφθαλμοφανερῶς inde patet. Et qualis materia, tale materiatum consurgere, est necessum.

Qui *incubo* vexantur, hunc etiam affectum compati possunt, valde namque affines sunt morbi. Videtur vetula incumbere in dorso decumbentibus. Quid miri, effundi nonnunquam simul semen?

De *hæmorrhoidibus* intempestiue suppressis ita *Hollerius l. 1. de morb. intern. cap. 55. in schol: Experientia docet, nisi purgentur*

tur

tur & sanguis detrahatur, nescio qua melancholia & obscœnis somniis vexari.

Tabes dorsalis celebrata est *Hippocrati lib. 2. de morbis.* Hac enim affectus ὀνειρώσσει, κἂν συγκοιμηθῇ γυναικὶ, καὶ μή, *inter dormiendum, siue cum vxore dormiat, siue non, veneris ludibria experitur.*

CAPVT X.

differentias eruit.

Differentiæ occurrunt *I. ratione generis, 1. Nocturna* non solum est, sed & *diurna,* quale exemplum habet *Heer. obseru. 10. p. 151.* quamuis istam pollutionem proprie ita dictæ nomen subire posse dubitemus, & potius ad gonorrhœam referamus. Concedimus tamen hoc, quod prægressa sæpius sæpiusque pollutione vera nocturna, tandem quasi ad habitum perducatur hic morbus, sicque & de die infestet inuisum veneri ægrum.

Σάτυρος ἐν Θάσῳ apud *Hippocr. l. 6. epid. s. 8. n. 52.* περὶ ἔτεα ἐὼν πέντε καὶ εἴκοσιν, ἐξωνείρωσσε πλεονάκις. Περήει δ' αὐτῷ, καὶ δι' ἡμέρης πλεονάκις. *Satyrus in Thaso cum viginti quinque annorum esset, sæpius inter dormiendum seminis profluuium expertus est, eique semen interdiu frequenter promanabat.*

Hanc diurnam etiam aliquoties in praxi obseruasse se inquit *D. D. Schenck l. c.*

Vidit *Leonell. Fauentinus* quendam rusticum iuuenem, qui præ forti imaginatione & concupiscentia ex sola inspectione mulieris incurrit pollutionem in die *cap. 74. de medend. morb, p. m. 590.*

2. Alia est *simplex*, alia cum aliis affectibus, febribus, incubo, calculo, affectu hypochondriaco, scorbuto, podagra &c. *complicata.*

II. Ratione subiecti: Alia fit per πρωτοπάθειαν, alia per δευτεροπάθειαν.

III. Ratione causarum: Alia est *critica*, alia *symptomatica.* Alia *naturalis,* alia *morbifica,* alia *Dæmoniaca.* Alia *benigna,* alia *maligna* & mali moris, qualem videre licet in lue venerea.

IV. Ratione temporis: Alia *recens*, alia *inueterata.*

de signis diagnosticis agit.

Μόνος ὁ τῶν σημείων ἔμπειρος εἰκότως ἐπιχειρέει, *solus is, qui signorum cognitionem habet, rite curationem aggreditur*, parœmia est *diuini Senis l.* περὶ ἰητροῦ *sub finem*. Hinc fas erit signa subiicere morbi. Nam *secundum Philosophum* ἕκαστος κρίνει καλῶς, ἃ γινώσκει, καὶ τούτων ἐστὶν ἀγαθὸς κριτής. *Vnus quisque de iis bene iudicat, quæ congnoscit, horumque optimus est censor.*

Nocturnam hoc esse symptoma, lucemque fugere innuimus, idque non minus verum est ratione, vt ita loqui liceat, paroxysmi, sed quoque ratione signorum. Ægri enim istiusmodi pudore suffusi, anxio animo soli solicitudinem hanc secum sub pectore agitant, diuque auersati manifestationem longiorem affectum reddunt.

Illa est mentis nostræ vacillatio, vt proprium malum abscondere, secumque, si fieri possit, sepelire malit, quam cum altero illud communicare. Sed quo diutius absconditur hæc quasi sub cineribus flamma, eo maiorem fomitem indies acquirens vrere satagit. Sic & mulieres raro eo possunt redigi, vt manifesto marte cum morbo pugnaturo medico aperiant & recludant morbi notitiam. Sed & rem.

Imminentis pollutionis dignotio difficilis. Si pruritus præsens sit genitalium, cibi boni ingesti, aeris mutatio præsumatur, concludi potest, illa nocte instare pollutionem.

Præsentis signis vix opus habemus, cum in ægri relatione cardo totius cognitionis versetur. Exercebimus tamen nos in vsitata mothodo.

Generis ratione, *signa* in semiotica parte recepta methodo PROPRIA petuntur ἀπὸ τῶν ἐνεόντων κατὰ τὸν τῆς οὐσίας λόγον, *ab essentialiter inhærentibus*. Nomine essentialiter inhærentis cum *Galeno L. art. med. c. 8.* id omne intelligimus, quod essentialiter morbum vel symptoma constituit. Tale proprium & παθογνωμικὸν in nostro casu est *mador corporis vel linteaminum*, non tamen talis, qui ab vrina, sed a seminis ὄγκῳ prouenire solet. Nimirum cum interdiu & ante somnum

initum

initum nihil ſeminis excretum ſit, corpusque ipſum & linteamina ſicca fuerint, noctu vero præceſſerint ſomnia ♀ea, vel aliud menti auerſum & horrendum, expellitur ſemen, hincque corpus & linteamina inficiuntur.

Claret ſignum hoc per ſe, ipſisque ſenſibus occurrit ægrorum, quos addecet, ſi curationem exoptent, illud medico aperte fateri.

II. COMMVNIA SIGNA petuntur ἀπὸ τῶν ἐπουσιωδέων, καὶ τῶν τῆς οὐσίας λόγον ἐξ ἀνάγκης ἑπομένων, *a poſteſſentialibus & eſſentialiter inhærentia ex neceſſitate conſequentibus* ſymptomatibus aliis, vel actionum læſarum, vel excretorum & retentorum, vel qualitatum mutatarum.

Etſi enim ſæpe natura talem excretionem moliatur, vt ſe liberet a copia ſeminali, vti dictum eſt; ſi tamen ſæpius hoc contingat, varia inde promanant ſymptomatum agmina.

ACTIONES LÆSÆ diuerſarum facultatum inſequuntur. In NATVRALI nutritio membris ſubtrahitur, nec πρόσθεσις, πρόσφυσις καὶ ὁμοίωσις rite perficitur, inde atrophia quaſi & marcore corpus conſumitur. Et perdito ſeminali ſucco impotentia & ſterrilitas tandem, ſi affectus diu perduret, ſuccedit.

In VITALI vires, exhauſto ſubſtantifici nutrimenti effluuio, vacillant & imminuuntur, totum corpus laſſitudine & debilitate inſigni corripitur, omniumque membrorum συζύγησις nutare videtur, præprimis circa illud ipſum tempus, cum aut inſtat aut præteriit morbus. *Pulſus* plerumque vergit ad duritiem cum leui velocitate & frequentia; vide exemplum apud *Hugonem Senenſum l. c.*

In ANIMALI cerebrum maxime compatitur, memoria labaſcit, ingenium hebes ſit, oculorum nitor perit, qui in videndo potisſimam experiuntur labem, fatali vtpote conſenſu cum teſtibus conſonantes. Dolor capitis affligit, ventriculi ſupinatio, annotante *Duncano Liddelio*, adeſt.

ΤΑ ΕΚΚΡΙΝΟΜΕΝΑ quoque accerſenda. Vrinis oleoſum quid innatat, quandoquidem dyſcraſia renum ſeu intemperies calida comitem ſe iungit, quæ plerumque vna apparet. Hinc & tabes dorſalis non raro oritur, qua de in prognoſi.

Ex vrina non leue de affectu ægri ferri potest iudicium: siquidem semen vna cum ipsa in scaphium profusum & illatum, illud nimirum, quod reliquum in virga manserat, innatare seu supernatare, suaque præsentia de huius morbi molestia testimonium edere amat. Sic ex huius vrinæ innatantis adspectu *Henricus ab Heer* propemodum exanimati viri cuiusdam actum venereum prægressum dignouit, *obs. 18. Idem,* κριτήριον *ibidem* adducit, quomodo semen, ne puris & pituitæ facie decipiat, (quæ nonnunquam vrinæ commiscentur,) dignosci queat. Supernatat nempe, ceu crustula quædam albicans, instar cremoris ♀ri, circa summa nat constanter, nec sidit agitatum: pus & pituita ad minimum motum fundum petunt. Vrinæ instar pinguedinis innatantis seminis exemplum adnotat *Hugo Senensis loc. sæp. cit.*

In vrina filamenta albis capillis similia sæpe in venereo seminis profluuio cernuntur, inquit *Lommius obs. l. 3. p. 287.*

QVALITATES MVTATÆ occurrunt. Accidit interdum, vt calor molestus circa regionem renum percipiatur. Color faciei mutatur in pallidum. Oculi concaui venulas ostendunt liuidas &c.

III. CAVSÆ prægressæ & SIMILITVDO his maiorem afferunt lucem.

CAPVT XII.

Signa subiecti, causarum, & distinctiua ab aliis affectibus perputat.

I.

SVBIECTI respectu, chronici morbi raro per consensum aliarum partium existunt, nullo vitio essentiali in parte affecta præsente. Vero simile est, quoad essentiam μόρια γεννητικὰ affici, si diu instet & moretur διάθεσις παρὰ φύσιν. Licet materiam, quæ excernitur, hauriant a toto corpore, & interdum per consensum solum patiantur, diutina tamen mora essentialem concipiunt labem.

II. CAV-

II. CAVSA rimandam se offert. DÆMONEM se immiscere morbo, claret, si ægri ad impia stimulentur, aliaque se sistant στοχασμῷ sagaciori indaganda.

Si a SANGVINE copioso oriatur, signa plethorici aderunt corporis, præcessere caussæ sanguinem generantes; effectus sanguinei erunt manifesti. Obuersabitur menti falsa specie imago adamata, delitiis mox cessuris mactans decumbentem. Semen excernetur quantitate copiosum, qualitatibus bonum.

Si BILIOSI, SEROSIque humores peccant, deprehenduntur ex temperie natiua vel adscititia; semen cum odaxismo, acredine quadam & titillatione, pruritu que genitalium expelletur: sæpe etiam exterius pustulis se produnt.

Si MELANCHOLICVS abundet succus, largo dilutus sero, præter cætera vulgata indicia, morbi aderunt melancholici, affectus φρενώδης, aliaque, ceu sunt melancholia hypochondriaca, hæmorrhoides in adsuetis, &c.

CAVSÆ REMOTIORES vel ex ante dictis elucescunt, vel ex propriis indagandæ fontibus.

Restant distinguentia signa, quæ P. N. ab aliis affectibus secernunt, quibuscum aliquid commune habere videtur.

Differt pollutio nocturna a *gonorrhœa simplici*, seu profluuio seminali nimio, inuoluntario, tum interdiu, tum noctu molesto, quod citra tentiginem & erectionem membri contingit. In hac magis retentrix facultas læsa est, in ἐξονειρωγμῷ magis irritata expultrix. In hac semen excernitur crudum, aquosum, sine sensu, sine voluptate, imo sæpe cum dolore. Contraria in nocturna occurrunt venere, superius delibata.

Differt a *gonorrhœa virulenta maligna*. Hæc enim per contagium acquiritur, propagatur, & virosa malignitate infamis est: illa benigna, contagii malignitatisque omnis expers, si sibi relinquatur.

Distinguitur a *satyriasi & priapismo*, quia ibi continuo œstro & tentigine non interpolata virilis prurit virga, absque seminis eiaculatione: hic vero erectio quidem adest, sed solum momentanea, sed vna seminis eiaculatio.

Conuenit cum *mictione inuoluntaria nocturna* in lectum, de quo videri poteſt *Duncan. Liddel.* Sicut enim in illa vrina in ſomno præter voluntatem dormientis irritat, vt per ſiphunculum deſtinatum profluat: ita & h. l. ſemen. Hinc in formali conueniunt, in materiali disconueniunt, cum ibi ſemen, hic vrina ſecedat.

In mulieribus differt a *profluuio albo*, aliisque, quæ per ſe manifeſta ſunt.

CAPVT XIII

προλέξιν inſtituit.

Nihil præclarius in arte exiſtit medica, eloquente *oraculo l. 1. epidem.* quam λέγειν τὰ προγινόμενα, γινώσκειν τὰ παρεόντα, προλέγειν τὰ ἐσόμενα, *dicere antecedentia, præſentia cognoſcere, & futura prædicere.* Priora duo attendimus in cauſis & ſignis diagnoſticis, non minori iure obſeruabimus iam tertium.

I. SALVTIS ET MORTIS prædictio ratione GENERIS innuit, malum hoc per ſe non eſſe lethale, niſi aliud per ἐπιγένεσιν ſuperueniat. Fœdum tamen, aliquando periculoſum & turpe audit non immerito.

Auicenna L. de animalib. inquit: *Si quid ſpermatis ſupra, quam natura toleret, coitu profluat, obeſt magis, quam ſi quadragies tantundem ſanguinis emanarit.* Seu, vt alii explicant, plus decedit homini effluente vncia vna ſeminis, quam ſi quinquaginta educantur vnciæ ſanguinis. Semen enim eſt quinta eſſentia, cenſente *Heerio*, flosque ac cremor ſanguinis in toto corpore optimi. Hinc ἀφροδισιασμός ἐστιν ἀπόκρισις καθαρῆς καὶ φυσικῆς θερμότητος. *Abit aliquid per venerem ſinceri & natiui calidi.* Οἱ ὀνειρώζοντες πάσχουσι τὰ αὐτὰ, *per ſomnum ſemen effundentes patiuntur eadem*, ac illi, qui immoderata vtuntur venere, ait *Paulus l. 1. c. 38.*

Ariſtoteles l. 2. & 3. de generat. animal. excrementa quoque de vitali principio & ſpiritu participare perhibet.

Helmontii illuſtris eſt aſſenſus *de magn. vuln. curat. §. 28. Niſi, ait, ſanguis, imo pus, vrina, & perſpirabile effluuium continuo ali-*

quid secum de spiritu vitali deme rent, hisque inesset participatio quædam totius, extra concretum naturale: Sane non adeo breuis dies hominis foret.

Si per excrementa, vrinas, sudore &c. calidum nostrum acciditur, multo magis affirmandum hoc de seminis nocturna *Emppoia.*

Pollutio in principio ægritudinis eueniens significat multitudinem materiæ facientis morbum, & ita longitudinem ægritudinum. In processu vero ægritudinis pollutio adueniens, significat breuitatem ægritudinum, quia significat materiam esse digestam, & virtutem expulsiuam esse potentem ad expellendum, obseruante *Leon. Fauent. de medend. morb. c. 74.*

SVBIECTI intuitu, essentialis quæ est, maiorem sui deposcit debellationem: quæ per consensum fit, licet sit facilioris curationis, tamen nisi in tempore, quod rerum omnium est primum, suppetiæ ferantur, tandem essentialem partibus imprimit notam.

CAVSARVM respectu, quæ a parente altero, seminali mediante contagio, in natum deriuatur, maximam curandi difficultatem exhibet.

Alius quæ premit morbi vestigia, facilior sanatu iudicatur, vbi scilicet naturæ expultricis motu instituitur.

Ὅισιν ἡ γόνη ὑγροτέρη, ὑγιαίνουσι νοσηρότερον, οἷσι δὲ τἀναντία, ὑγιεινότερον. Quibus genitura humidior est, ii minus prospera valetudine fruuntur: quibus vero hisce contraria adsunt, salubrius degunt, ait *Cous 6. aph. 2.* quod effatum repetit *6. epid. f. 6. tex. 20.*

Critica omnis bona est: symptomatica omnis mala. Quæ cum aliis complicatur affectibus, peior est simplici.

II. LONGITVDINIS ET BREVITATIS. Longus est affectus, quique non desideratæ breuitatis encomio exstirpationem de se promittere patitur. Sed sæpe per multos annos perdurat. Quandoquidem natura, prout est studiosissima in conseruando & reparando proma conda; quod ablatum vi morbi est, resarcire allaborat; adeoque vsque & vsque suppeditat materiam, & quasi per accidens morbosam protrahit duratio-

durationem. Adde huc, si ingerantur quotidie alimenta εὐστόμαχα, & facile in succum & sanguinem, sicque & semen conuertibilia, quo nec illa, naturam puta, fine suo defrustrata habeat, quod alteret, alteratum deferat, delatum hosti in manus dedat.

Si itaque præsidiis contrariis, ἐναντίοις τοῖς ἐναντιώμασι, non fortiter contra eatur, partesque & vasa laxata atque debilitata roburentur, quo minus plus recipiant in se, quam retinere possint, (non minor est virtus, quam quærere, parta tueri,) quei nequit non vires sumere indies præternaturalis hæc δυσκρασία; cum vires inde non adeo fortibus vna vice atterantur in sultibus, ipseque patiens næuum hunc suum ostendi renuat, vt alias quoque communi in vita agitur, vt, nisi summum vrgeat necessitatis telum, medica non imploretur opera paulatino progressu serpit malum, altasque in corpore defigit radices.

III. MODVS EVENTVS. *Ad salutem* terminatur roboratis partibus affectis, vi naturæ alio conuersa materia, *Ad mortem* terminatur, exhausto vitalis caloris fomite; lento marasmo ægrum Libitinæ consecrat. Talis euentus adscribitur à *Coo* Satyro, qui postquam per quinquennium cum fluxu hoc molesto conflictatus esset, φθινώδης ἐγένετο καὶ ἀπέθανεν, *tabe correptus mortuus est.*

Interdum indicium maniæ instantis præbere pollutionem, innuunt Practici, quo de consuli potest *Donat. ab alto mari cap. de mania*, aliique; quatenus nempe in isto passu accenduntur spiritus, & ob id seminalem expurgant materiam.

Impetit adeo sæue & iugiter interdum nocturna gonorrhœa, *Sinibaldus* conqueritur, vt multi in malum habitum & cachexiam inde decidant, & moriantur etiam.

Si diutius instet affectio, generationis liturgiæ incommodat: siquidem ex frequentatis effluuiis ipsum sterilescit semen, calore & spiritibus defraudatum, & semper in deterius mutatum, affluentibus reliquis humoribus, a quibus conspurcatum iterum excidit. Totius quin etiam corporis consumptio, tabes, hectica febris, mors, superuenire solet.

CAPVT

CAPVT XIV
fontem therapeuticum, cum methodo medendi & indicationibus recludit.

Herophilus dicebat: medicamenta nihil sunt, nisi recte vtentem sortiantur, autore *Galeno 6. med. κατ' τόπ. cap. 3.* Proinde methodus medendi perquam erit necessaria, si ex lege artis mederi morbo velimus.

Morbus sui curationem: causa sui ablationem; symptomata correctionem postulant. Expedit prius indicatio curatoria; alterum præstat præseruatoria, tertium vitalia exsequitur.

CVRATORIA in pollutionibus nocturnis, iudice *Langio epist. 5. l. 2. p. 574.* ob renum feruorem ac seminis copiam, mentisque intranquillæ somnia, commendat refrigerantia; ob vasorum imbecillitatem, adstringentia, & demum semen exsiccantia.

PRÆSERVATORIA acredinem & caliditatem humorum, serique inprimis, corrigit, per medicamenta euacuantia, attemperantia, reuellentia, &, ne humores affluant, prohibentia

VITALIS viribus consulit, confortantibus analepticis seu resumptiuis.

CAPVT XV
Materiæ præsidiorum ex chirurgia.

Chirurgicum non præternauigabimus fontem, memores istius: *Qui chirurgiam ignorat medicus, proprii nominis inscitiam prodit. Poter. cent. 3. c. 87.*

Primo illum collocamus loco, tum quia vetustissima est hæc artis pars, tum quia vniuersalia medicamenta habet,

quæ iure particularibus si indicentur, sunt præferenda: tum ordine ita recepto, liberum interim, relinquentes me-medico, quid primum, quid vltimum in inuentione & executione consistat.

Offendimus in eo V. S. nem. Hæc olim ignominia fuit militaris, pœnæ loco indicta iis, qui peccauerant, militibus. *Agellius N. A. l. 10. cap. 8.* Hodie vero sanguinis missio est plurimorum morborum salutare auxilium, & inter remedia vniuersale præcipuum. *Haru. exerc. 51.*

Conuenit apprime in malo nostro, si nihil obstiterit, & habitus ægri sit *ἔυσαρκος*, *πολύαιμος*. Quin & macri plurimo scatent sanguine, vasa ampliora possident, & liberaliorem V. S. ferunt. *Charleton œcon. animal.*

Quærenti an V. S. an purgatio præcedere debeat, reponimus *Galeni* illud: *Quoties duorum celebrium remediorum, phlebotomiæ & pharmaciæ, incidit necessitas,* (indicatio,) *semper a phlebotomia incipiendum.* Qua de re vide elegantissima apud *St. R. Castrensem, tr. de complex. morb. c. 26. p. 192.*

LOCVM quæsiti, non quidem curiosi, decreto circulationis regularum, vnam præ alia eligimus venam, cum *ἀῤῥοῇ* quadam *τοῦ αἵματος* vndiquaque pateat via: vitanda tamen est diligenter arteria, quæ sub basilica: & neruus, aut bicipitis musculi tendo, qui sub mediana latet; nam quod ad cephalicam attinet, nihil est metuendum periculi, monitote *Ambros. Paræo l. 16. chirurg. c. 16.*

QVANTITATEM tam continuam quam discretam prudenti medici chirurgique *στοχασμῷ* committimus. Melius tamen est, vt in defectu peccemus, quam more Gallorum nimis liberales nos præbeamus in mittendo sanguine, quem morem nationis suæ ipse *Borellus* etiam atque etiam vehementer culpat. *cent. 3. obs. 11.*

Admittunt & *coindicant* V. S. 1. *ἡ ἡλικίη ἀκμάζουσα*, *ætas florida*, media inter senilem & puerilem existens, electa ad V. S. ab *Hippocr. 4. de rat. vict. acut. t. 19.* sive in nostris terminis iuuenilis, hanc enim ætatem præ aliis tentari pollutionibus, innuimus.

2. Tem-

2. *Temperamentum calidiusculum* & feruidum, quod itidem præ aliis affectui præsenti est obnoxium. Æstuantem sic corrigemus sanguinem, & parte dempta superflua reuellemus influentem genitalibus copiam.

3. *Vires adhuc firmæ*, εὐχροια, καὶ τὸ τοῦ προσώπου ζωτικὸν ἄνθος *color vegetus, & faciei floridus.*

Omnia conspirant; diutius ergo his non immorabimur.

ὄπισθεν τῶν ὤτων *post aures* arteriarum sectionem sterilitatem inducere, autor est *Cous.* Si malum instet, & æger curationem vrgeat, suaderi κατ' ἀναλογισμὸν curiosa καῦσεια potest. Vlcuscula lacte tithymali retro aures excitata laudat *Bened. Siluat. cent. 4. consil. 2.*

Supplent horum vicem cucurbitulæ scarificatæ. Si vel æger sit αἱμαφόβος, seu intentio adsit ex vena & arteria simul sanguinem deplendi, vtilis erit καταχασμός.

In diuturno malo FONTICVLI salutarem præstare possunt opem.

CAPVT XVI.

Ex pharmacia medicamina.

Inter medicamentorum pharmaceuticorum adhibitionem notandum venit, omnia hic melius administrari & propinari in liquida forma & largiore quantitate, ob affectam partem remotiorem, vt eo proximius in ipsa partium affectarum penetralia irrumpere vis eorum queat, nec e contrario ob viarum prolixitatem & mæandros in prima, quod aiunt, suffocetur herba, adeoque incassum adhibeatur medicamentum.

Quatenus tamen & in solida quæ præbentur, diutina mora virtutem expandunt suam, quin & mediantibus vehiculis appropriatis ad partes amandantur, laude & hæc non defraudanda sunt sua.

Inter LENIENTIA ἐκκοπρωτικὰ, biliosæ cacochymiæ destinata *cassia fistularis* primum meretur locum. Demulcet & obtundit acredinem humorum; jecori grata est; renibus eorumque squalori & calori contemperando prodest.

Nec *tamarindi* dimittendi illaudati, tum, quia refrigerant, tum, quia adstringendo roborant. Hos *Fallopius* in gonorrhœa biliosa valde commendat.

℞ *pulpæ cassiæ recenter extractæ* ℥ß. *tamarindor.* ʒij.
mastichis chiæ ℈j. *sacch.* ♄*ni* g̃. vj.
camphoræ g̃. iij. M. *cum sacchari* f. q.
F. l. a. Bolus S. Laxirbißlein auf einmahl.

His adiungi queunt *manna*, *sirup. de cichor. cum rhabarb. de pomis*, *serum caprinum*, quod simul partes calentes intemperatas refrigerat & abstergit. Alterari potest *fumaria, epithymo, sena, cichorio, bellide.*

PRÆPARANTIA constabunt potissimum ex *rad. nymphææ, alcannæ rubræ, herba lactucæ, endiu. sem. 4. frig. mai. & min. portulac. fl. rosar. albar. viol.* aliisque vulgatis.

℞ *rad. nymphææ, cichorii* a. ℥ij.
fl. rос. alb. melilot. fl. alb. viol. a. mß.
fol. millefol. endiu a. mj.
sem. 4. frig. mai. sandal. citr. a. ℥ß.
Coq. in s q. ▽ *lactucæ & plantag. ad tertias.* Colat. adde *sir. nymph. de rosis siccis* a. ℥j. M.
S. præparirträncklein auf etlich mahl.

PVRGANTIA, quod superest materiæ vitiosæ, expediunt, *καταποτικά*. Obseruandum tamen, non nimis conuenire fortia, *μοχθηρά*, scammoniata, helleborata, ☿iata, quæ calidiora existunt, & fermentatione humorum inducta, acredine sua in dispositis ad venerem stimulant.

℞ *extract. cathol. Andern. M. P. de tereb.* a. ℈ß.
pulu. polychresti, resinæ gialap. a. g̃. iij.
☿ *dulcis* g̃. vj. *cum sir. nymph. vel essent. castit. q. s.*
M. F. l. a. pilulæ xv. in pyxide. S. Purgierpillen auf einmahl.

℞ *spec. diaterebinth. Mynsichti, pulu. laxat.* a. ℈ß.
♁i *diaphoret.* g̃. v. M. F. *puluis. In charta*
S. gelindes Purgierpülverlein auf einmahl.

Ἀνωπε-

Ἀνωπερικὰ VOMITORIA sequuntur. Videas autores, qui solis fere vomitoriis in morbis quibuscunque curandis vtantur. Sic *Rulandus* ▽a sua benedicta, *Faber* & *Langius* emetico regali, *P. Renealmus* stomachico, febrifugo &c. *alii* ☿ vitæ, infuso ♁ii, omnes aut plerosque saltim affectus præsumunt curare, quibusdam ignorantiam, aliis opinionem, cæteris ambitionem prodentibus.

Vomitum conuenientiorum solutione ventris in nostro affectu quidam censent, quia reuellitur materia, & primæ viæ a cruditatibus euacuantur.

Quod si vero supinatio ventriculi & imbecillitas adsit, nisi a materia vitiosa vellicante contingat, cane pejus & angue fugienda.

℞. *conseruæ nymphææ* ℥j. ☿*ii vitæ* g. iij. *ol. anisi, macis* a. *gut.* j. M. F. l. a. c. s. q. sacch.
Bolus. S. Brechbissen auf einmahl.

℞. ▽ *benedictæ Rulandinæ* ℥j, *cinnam.* ʒij. *tincturæ corall. cum succ. citr. paratæ* ℈ß.
M. S. in fictili: Brechwasser auf einmahl.

DIVRETICA in vsum vocanda *proprie dicta* calida, si temperamentum tutius sit frigidum, œdematosum, laxa constitutio corporis, renibus & vasis seminalibus seroso acri humore stimulatis, v. g. *terebinthina resina* eiusque ℅ & ⌒. Hæc integris fere viribus & infractis ad vesicam deuenit, violaceo in □is se prodens odore. Hæc emplastica sua vi roborat partes, ad □am & aluum materiam vitiosam deducit, itaque molestissimum depellit symptoma.

Si alii concurrant affectus, hypochondriacus, scorbutus &c. tanto promptius diuretica iuuabunt, qua ratione nouimus studiosum laxo corpore & œdematoso terebinthinæ vsu conualuisse.

Calidæ temperaturæ ab huius vsu caueant sibi, tantum enim abest, vt illos iuuet, vt potius noceat.

℞. *conseruæ galeopsid.* ʒij. *resin. tereb.* ʒß. *ol. eiusd. gut.* iij. M. cum sacch. F. Bolus.

℞ *ol. terebinth.* ℨij. *sacch.* ♄ni ʒß. *camph.* ℈ß. M.

Hoc non solum diuresin prouocat, sed & ceu specificum ab experientissimis vsurpatur medicis.

℞ *terebinth. in* ▽ *famar. & lactucæ lota* ʒß,
succini ppt. lapidum ♋ *ppt.*
trochiscor. de alkek. a. ℈ß.
M. F. pilulæ. S. Harntreibende Pillen.

Ex impropriè dictis conuenit *liquor betulæ*, tempore verno exsudans, tantopere dilaudatus *Helmontio* in calculo. Hic præter refrigerium, quod præstat, amabile, humores per vrinam expurgat.

Pertinent huc ACIDVLÆ, quibus doctissimus Buliater *Frambesarius* nocturnas pollutiones impediri; easque æstum ♀is frenare dicit apud *Heerium in Spadacren. cap. 14.*

DIAPHORETICA materiam peccantem tenuem alio diuertunt & expellunt, exsiccant & roborant.

℞ *bezoard.* ♃*al.* ℈ß. *cinnab.* ☿ *summe rectif.*
confect. alkerm. in solido a, gr. vj.
laudani opiati gr. j. M. F. puluis.

Illa sudorifera, quæ vel lixiuiosa vel acida simul sunt, licet sudorem moueant, attamen simul acredine partes afficiunt, ceu sunt ⌒ *C. C. tinctura bezoardica, M. S.* alia.

An opium & opiata conueniant, ventilatione dignum. Ratio dubitandi est, quia opium non modo calidum est, ♆eis atomis imprægnatissimum; verum quoque venerem ciere communiter creditur.

Distinguimus, Si a caliditate totius & renum prouenit pollutio, non adeo conuenient, quam si a fluxu & ῥοπῇ humorum ad partes.

INVNCTIO ☿LIS seu ptyalismus, medicamentum heroicum, expugnat hostem inuincibilem, colophonem addens exoptatum. Sputatio intelligitur non naturalis, non morbosa, sed artificialis, excrementitios totius corporis humores vndique latitantes, euacuans.

CAPVT

alterantia & specifica depromit.

Alterantia specifica omne hic absoluunt punctum, ex regno triplici deprompta.

Adstringentibus cum ratione vtendum. Adstringens quidem, teste *Mesue in canon, vniuersal. theorem.* cogit, densat, diuisa glutinat, suaque crassa substantia ea omnia obtundit: Nihilominus medicus aduocatus non statim illa adhibeat, vbi natura adsuefacta quasi ad hunc fluxum, ægre dediscit euacuationem.

Galeopsidi seu vrticæ mortuæ albæ multum attribuitur specificæ virtutis. Et sane qualitate sua traumatica laxas partes adstringendo confortare, sicque huc conferre, probabile.

Vitex pollutiones nocturnas cohibet, vbi sciendum, folia quidem lumbis substrata, aut semen frequentius vsurpatum hunc effectum habere in calidioribus, sed in frigidioribus contrarium, obseruante *C. Hoffmanno med. offic. l. 2. c. 6. p. 92.*

Lactuca pollutiones nocturnas cohibet, maxime quoad semen, vnde & Venus fingitur Adonidem suum in lactuca sepeliisse.

Nymphæa fl. albo quoad radicem & flores, imo & folia prodest, qua cum agno casto virgines in monasteriis vti perhibentur ad libidinis œstrum refrenandum.

De nymphæa dicit *Auicenna: minuit pollutionem, & frangit desiderium coitus, cum de ea bibitur* ʒj. *cum sir. de papau. & congelat sperma cum proprietate, qua est in ipsa. Plinius l. 25. cap. 7.* ad 40. ♂ vsurpatam ait immunem a pollutionibus nocturnis reddere. *Semen nymphææ* commendat *Galenus 8. de simpl. med. facult.*

Radices alcannæ, quas valde extollit *Solenander* in expurganda vesica, *bistortæ, symphyti*, laudantur.

Cannabini seminis vi steriles homines, gallinæ fiunt fœcundiores.

Antheram in asplenio auersa foliorum parte inuentam ad

ʒj. cum

ʒj, cum *succini albi* ʒß, ex *succo portul.* vel *plantag.* quidam commendant.

Cinis raninus laudatur a *Fauentino* ad ʒß, vel j, in vino rubro, item

Lapis hæmatites, quem proprietatem mirabilem possidere ad gomoream dicit *Johan. Arculan. exposit. in 9. L. Almans. cap. 9.*

Crystallum optime præparatam, ouo recenti crudi & integro remixtam ad ℈j, impurum fluxum validissime compescere, experimento probat *Sinibaldus*.

♄ frigidus & siccus fugit coitum, & tam in cœlo, si maligno adspectu ♀em premat, sterilitatem inducere satagit, quam in terra cupidinem in frenis habet. Vnde abscissa ♄no genitalia fabulæ ferunt, & *Poëta* canit:

ὁ δ' ἔρως, ἔχων μόλυβδον περὶ τοῖς καλοῖς ποδίσκοις,
amor sed impeditus plumbo pedes tenellos.

Saccharinus ♄*nus* contra ♀eam libidinem deprædicatur a chimicorum collegio efficacissimus, in tantum, vt sterilitatem nonnulli inde metuant.

Argentum de sympathia ☽æ, quæ frigida & humida est, pruritus ♀eos enecat: vnde & casta Diana a poëtis vocatur.

℞ *conf. pap. rhœad.* ℥iß. *sem. hyosc. alb. pap. alb.* a. ʒj.
corall. alb. lap. hæmatit. a. ʒß. M. F. cum *sir. de alth.*
l. a. Electuarium. S. Stopfflatwerg.

℞ *conseruæ nymphææ, herniar.* a. ℥iß.
caul. lactuc. Ital. condit. ℥ß. *sem. 4. fr. min.* a. ʒß.
rob. cynosbat. succin. ppt a. ʒj. *corall. ppt.* ℈j.
oss. sep. ppt. ʒiß. *tinctur. antiphthis. D. Mich.* ℈j.
M. cum sir. de symphyto Fernel. q. s. F. Elect. S. u. s.

℞ *terebinth. ad durit. coctæ* ʒj.
pulu. fumariæ, verbenæ a. ʒij.
rad. nymph. ℥ß. *alth. irid. Fl.* a. ʒiß.
succini ʒß. *corall. albor.* ℈j. *sacch. rosat. ad p. o.*
M. F. puluis. S. Nierenpulver auf vielmahl.

℞ *tere-*

℞ *terebinth. in* ▽ *plantag. 7. lotæ, coctæ & exsicc.* ʒj.
sem. vitic. parum tosti ℈j ⊖ *stipit. fabar.* ℈ß.
sacch. ♄ni gr. vj. M. F. pulu. *Diuid. in 4. part. æq. S. u. s.*

℞ *spec. diamart. Myns.* ʒß. *cryst all. ppt.* ʒj.
sacch. ♄ni ℈ß *rosat. tabulat. ad p. o.* M.

℞ *antihect. Poter.* ʒj. *pulu. rad. nymphææ,*
fl. milzatellæ a. ʒij. M. F. puluis.

℞ *sem. 4. frig. mai. cannabis* a. ʒij.
▽ *nymph. polygon. castit. Mynsicht.* a. *q. s.*
F. l. a. *Emulsio.* Adde *antihect. Poter.* ℈j.
magist. oss. sep. ʒß. M. in fictili S. Kühlmilch.

℞ ▽ *plantag. lactucæ, rosar.* a. ℥ij.
rad. irid. Fl. ʒß. *oss. sep. ppt.* ʒj.
sacch ♄n. ℈ß. *sirupi nymph. q. s.* pro grato sapore. M. D. in fictili S. Mistur wol ümzurütteln.

℞. *rad. alcannæ, bistortæ, symphyti* a. ℥ß.
fol. saniculæ, lichenis a. mj.
fl. bellid. purpur. rosar. alb. a. mß.
sem. hyperic. dauci a ʒj. *sandal. citrini* ʒji
M. Concis. contus. g. m. D. in charta. S. Lind-Species. Infundantur cum sero lactis caprini, quod mater omnium infusionum quibusdam audit. Bibat æger pro lubitu.

Probati remedii vicem sustinet essentia sequens:

℞ *summit. millefol. serpilli, burs. pastor.* a. mß.
succini ʒij. *mastich.* ʒiß. *resinæ tacamah.* ℈j.
⊖ *stipit. fabar. terebinth. Cypriæ* a. ʒß.
⊕*li* ♂ ʒß. Extrahatur menstruo commodo l. a. Essentia. Dos 10. 20. 30. gut. in vehiculo conueniente.

CAPVT XVIII
exterius applicanda commendat.

Epithemata refrigerentia ad cor, hepar, renes laudantur, quorum formulæ vbique extant.

Paulus Ægineta præscribit externe φάρμακα ψυχρὰ ὑπο-

χείομενα

χριόμενα τῇ ὀσφύϊ, *medicamenta frigida lumbis subdita*, in specie *coriandrum, cicutam, cerussam, portulacam*, πάντα μετ' ὄξους, *omnia cum aceto. l. 3. cap. 55.*

Rhazes 11. continent. agnum castum & rutam in lectum strata remouere pollutionem scribit. Cuiusmodi & fieri solitum in conuiuiis Salernetanorum, annotat *Averrhoes 6. colliget.*

Auicenna fen. 20. l. 3. tract. 2. commendat laminam plumbi super renes gestatam, sed perforatam, vt sit vaporibus exitus. Hac olim athletæ, qui, perhibente *Scaligero*, vt valentiores essent, victoriarum spem in libidinis abstinentia collocarunt, ad proprios renes refrigerandos, & cohibendas venereas imaginationes ac pollutiones nocturnas vtebantur, ne inde eorum robur, (quod maximum semper exoptabant,) exsolueretur, vt habet *Galenus l. 9. simpl. cap. de plumbo, & l. 6. de tuend. valet. cap. 14.*

Deprædicat item has laminas *Ægineta l. 1. cap. 38.* ταῖς ψόαις ὑποτιθεμένας, *lumbis subiectas, Andernacus M. V. & N. comm. 2. dial. 5.* & nemo non. *Petrus a Tussignano* M. N. *p. 209.* infundit per noctem vnam & diem in aceto.

Chimici hac ratione sal causticum, calorem & nonnunquam dolorem inferens, egredi contendunt, quod pars affecta semper sub plumbeo hoc tegmine madere & sudare soleat, & quod mercurii, quo saturnus abundat, beneficio illud fiat.

Piaculis polluti olim sæpius sulphure, interdum & suffitu ex verbenis & lauru, & ablutionibus ex aqua purgabantur apud veteres. Solebant polluti aut tæda & sulphure purgari, aut aqua ablui, aut aere ventilari, testante *Peucero de diuinat. & Natali Comite.* Quid vetat, & in nostra pollutione externis vti, & maxime balneis, cum herbis adstringentibus & roborantibus concinnatis? Aliqui addunt acetum.

Balneo pollutionem persanatam legimus apud *Rhas. l. 24. continent. tract. 3. c. 1.* in quam historiam commentantem consule *Zacut. Lusit. M. P. H. l. 3. histor. 24.*

Nobilem per 4. menses pollutione turbatum, a vetula per chordulam seu filum membro virili alligatum curatum esse, memorat *Fauentinus.* *Semen*

Semen Acetosæ a masculo impolluto collectum gestatum multi laudant autores, *Auicenna, Gilbertus Anglicus, Finckius* alii. Experientia dudum euicit falsitatem.

Smaragdus exterius loco amuleti gestatus castitati præesse, & phantasmata arcere libidinosa, iudicatur.

Mercurialis loco supra cit. extollit oleum ex semine hyoscyami tam albi quam nigri, prius aqua vitæ macerato extractum, ac testibus & lumbis illitum. Addit: *conferre scio.*

Conueniunt *vnguentum comitissæ, de alabastro, diaphœnικῶν frigidum, album camphoratum, de cerussa, rosatum Mesue, refrigerans Galeni.*

℞ *vnguenti alabastr.* ℥ß. *camph. alb.* ʒij. M. in fictili, S. Lendensälblein.

℞ *ol. hyoscyam. nymph. vngt. comitiss.* a. ʒij.
boli armenæ, lithargyr. a. ʒj. *camph.* ℈ß.
M. F. linim. S. Euserlich Oel. Illinantur eo renum regio, perinæum, & testes. Facta inunctione applicetur sacculus ex linteo spermate ranarum imbuto, *fol. hyoscyami & nymphææ* repletus, firmeturque ligamento circa lumbare clima.

℞ *olibani, acac. hypocist.* ʒij.
gallarum ʒj. *ladani* ℥ß.
ol. mastich. spicæ, myrtini a. ℥ß.
Puluerisanda puluerisentur subtilissime & c. *ceræ q. s.* F. vnguentum molle. In fine adde *camphoræ* gr. x. vngantur eo mane & vesperi renes, ilia, pecten.

CAPVT XIX.

cum fonte diætetico claudit.

Inculcandum ægrotis semper *Hippocraticum* illud *1. aph. 1.* non satis esse, vt medicus faciat, quæ sui sunt officii, sed necesse, vt & æger & adstantes cum medico conspirent, adeoque externa omnia bene se habeant.

Expedit illud diæta triplex: *naturalis, vitalis, animalis.*

In NATVRALI CIBI ratione *qualitatis* sint boni, viscosi, & satis multi nutrimenti, non duræ digestionis; ratione *quantitatis* mediocres.

Panis, ceu fundamentum reliquorum, sit bonæ notæ biscoctus etiam conuenit,

Carnes conferunt gallinarum, caponum, phasianorum, perdicum, capreorum, vitulorum.

Ex aquaticis pisces saliti vitentur, halec absit a mensa. Cancri, limaces conducunt, sed aromatum non ebrii copia.

Pultes conueniunt viscositate commendabiles, milium, oriza cum lacte cocta.

Cucumeres, cucurbita, lactuca, endiuia, olus album præbeantur. Amara & acida deuitentur, vel parce adsumantur. Aromata vt & sal in præbio non peccent.

Leguminum flatulentorum vsus sit moderatus, inprimis caueantur *fabæ*, *κύαμ@ γδ δυσόνειρ@*, inquit *Diosc. l. 2. c. 96. faba insomnia turbulenta ciet*, præter id, quod inflat, flatus producit, & ægre concoquitur.

Caseus vetustus communibus damnatur votis.

Fructus *ὡραῖοι*, humiditatibus excrementitiis infames, exulent.

In fine cibationis seu cœnæ consulendum *rob. cynosbati*; habet enim non modo vim reprimendi humores, vt cydonites; sed & contemperat eos, & calorem renum infringit, & est diureticum, censente *Höfero Herc. med. p. 261.* Puluis pepticus post cibum ex *puluere analeptico Dn. D. Præsidis, coriandro, nymphæa, sem. anisi, &c. cum sacch. rosat. tab.* confectus, vapores ex nonnullorum sententia reprimit.

POTVS sit cereuisia non nimis lupulata, lolii expers; triticea præstat hordeacea. Vinum nigrum stypticum concedi potest. Generosum parca & auara detur manu.

In VITALI AER sit temperatus. Vt enim calidus fundit humores; ita frigidus concentrat. Si nimis ferueat sirius, aquæ frigidæ vaporibus temperetur hospitium, betulæ, viticis, rosarum alteretur effluuiis. Fugiantur venti, aquilo & auster. Mora sub radiis solis & lunæ diuturna vitetur.

In ANIMALI OTIVM ad vltimam relegetur Thulen: res, age, tutus eris. QVIES & desidentia nimia, præser-

ſertim lucubrationes poſt paſtum, in multam protractæ noctem, affectus hypochondriaci aliorumque malorum feraces, fugiantur. Non vim habet ſuam ventriculus, euocato ad laborantis cerebri ſubſidium igne.

MOTVS ad incaleſcentiam, ad laſſitudinem, ad ſudorem, ſummopere noxius. Cui cura valetudinis, præcauere morbum poteſt, ſi, exceptis mediocribus exercitiis, a curſu, ſaltu, luſu, pugilatu vel abſtineat, vel iisdem parciſſime vtatur.

SOMNVM meridianum concedimus, laudamus, commendamus. Nocturnus inſtituatur ad valetudinis, non luxuriei regulas, pedibus retractis in dextum latus decumbendo. Nec nocet poſt primum ſomnum ſurgere & ambulare per cameram, quod conſilium eſt *Hugonis*, donec corpus aliquanto refrigeretur.

Locus non exhibeat picturas venereas & obſcœnas, ſit purus, ab aere externo, lunæque radiis liber.

Tempus ad neceſſitatem non voluptatem reguletur. Qua nocte ingratus accedit hoſpes, inſtituatur longior pro virium recuperatione.

Non temere dorſo incumbendum. Vena enim caua ſpinam dorſi inueſtiens interius calorem a renibus ſubminiſtratum concipit, & fuligines ad caput mittit.

Lethæa eſt reſupina quies, hinc omnia pallent
membra, iecur, nerui, ren, caput, os, ſtomachus.

Lectus ſit durus; mollibus enim delectatur venus, dura refugit.

VIGILIÆ non excedant ſanitatis leges, ſed naturalem debitam cum ſomno ſeruent συμμετρίαν.

EXCERNENDA debito reddantur tempore, ne plus iuſto protracta ob vicinitatem genitalia afficiant. Si feces duriores ob ſiccitatem inteſtinorum, laxentur humectantibus internis & externis. Aſtricta aluus libidinem auget.

Hæmorrhoides quibus fluere aſſolent, ſi ſubſiſtant, appropriatis excitentur, vel phlebotomo aperiantur.

Inter ANIMI PATHEMATA amor & cupido proscribantur. Cogitationes quæcunque lasciue extirpentur ex animo, obiecta venerem vllo modo inducentia remoueantur. Sermones parcant libidinosas immiscere facetias.

- - - satius est, id operam ægrum dare,
istum qui amorem ex animo amoueat, quam id loqui,
quo magis libido frustra incendatur.

Ἐκ τοῦ ὁρᾶν γίνεται τὸ ἐρᾶν, oculi in amore duces excœcentur, non amoris spiculo, sed rationis cauterio. Aures Vlyssis & Athletarum obturentur cera, ne irrepat, cordisque transcendat meditullium, medullisorba dulcedo.

Optimum remedium, vltimum asylum, sacra anchora, est honestum coniugium. πολλοὶ γὰρ ἐξ ἀφροδισίων καὶ συνεχῶν ὀνειρωγμῶν ἀπηλλάγησαν. *Multi enim ex Venere*, tu coniugium substitue, *etiam a seminis per somnium assidua profusione liberati sunt*, vt colligere licet ex *Paulo l. 1. c. 35.*

Τῷ Θεῷ δόξα.

NOBILI ATQUE CLARISSIMO

DN. GEORGIO WOLFGANGO VVEDELIO,

MEDICINÆ DOCTORANDO MERITISSIMO,

supremam Cathedram conscendenti ac pro summis in Medicinâ honoribus publicè disputanti

FELICITER!

Hactenus insignes mirata est Jena labores,
Posthæc ex merito præmia larga feret.

Quæ animitus precatus, hoc quicquid est, affectui honorique & quidem singulari testando L. M. Q. scribebam

IOH. ERNESTVS GERHARDVS,
S. S. Th. D. & P. P.

CLA-

CLARISSIMO

VVEDELIO

pro impetranda

LICENTIA

summos in studio medico capessendi honores

gratulatur

Α Ξ Ι Ο Σ!

ad clamans

GVERNERVS ROLFINCIVS,

Phil & Med. D. P. P. Academiæ Senior.

Sublimi feries sidera vertice,
SVVEDELI, cito dum tollis humo pedem,
& docta geminos mente petis polos.
Iam pridem e medio sustulit alueo
doctum Sala caput, ter manibus dedit
signum lætitiæ, pulpita scanderes
cum quondam in sophico seu medico choro.
Gratatur calidis insuper ausibus
plausu, teque simul gestit ad æthera
jam jam tergeminis tollere honoribus.

Conatus laudare tuos res æqua videtur
esse mihi, & dociles concelebrare manus.
Ergo quos peperit tua nunc tibi Musa patronos,
ut sint consilio, sintque secunda precor.

Excellenti DN. WEDELIO, pro Doctoratu in Arte medica solemniter impetrando, disputanti, ex animo gratulatur successus invidendos

JOH. THEODORVS SCHENCK,

Med, D. Prof. Publ.

Culte.

Cultorem nunquam dimittit [illegible] Aperta;
VVEDELI, ſatis hinc, quæ ſua dona, vides.

Clariſſimo Dn. Doctorando animitus gratulatur

Ioh. Arnoldus Friderici, D.
P.P. p.t. DECANVS.

Floræ ſacerdos, candidatus artium
pulcherrimarum, filius Hygeæ bonæ,
adulterino haud editus partu, frequens
qui ſpurcat orbem literatum hoc ſeculo;
certus ſalutis autor; o victor potens
ſævæ cohortis febrium, noſtræ bonus
& ſanitatis ſtator, & cuivis ſeni
primis ſub annis, qui juvenis addunt choro,
æquandus omnium ſcientia gravi
rerum, decora laurea quivis ſiet
nunc dignus, Hygea bona quam donat ſuis;
Id veritate jam loquor ſalva: tamen
VVEDELIVS quovis meus erit dignior.

Hoc extemporaneo
de honoribus, quos ob raram eruditionem ex
merito acquirebat,
Fautori & Amico ſuo honoratiſſimo lmque gratulari
debuit, voluit

M. JOH. PRÆTORIVS, Quedlinburgenſis;
Facult. Philoſ. Adjunctus.

FINIS.